

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

**KOMENTAR NALAZA I PREPORUKA
SAVETA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE
SA PRILOZIMA**

BEOGRAD, 19. JANUAR 2004. GODINE

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

SADRŽAJ

	Strana
Uvod	3
Komentar zaključaka iz Izveštaja	4
Komentar preporuka iz Izveštaja	7
Kritički osvrt na Izveštaj	8
Zaključak	12
PRILOG 1. - Komentar na deo Izveštaja koji se odnosi na analizu Zakona	14
PRILOG 2. - Komentar koji se odnosi na probleme u privatizaciji nastale kao posledica nepreciznog Zakona o privatizaciji	20
PRILOG 3. - Komentar na primere prezentovane u Izveštaju	26
PRILOG 4. - Komentar na beleške sa razgovora između predstavnika Saveta za borbu protiv korupcije, Ministarstva za privredu i privatizaciju i Agencije za privatizaciju	33
PRILOG 5. - Izveštaj Saveta za borbu protiv korupcije	37

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

1. UVOD

Savet za borbu protiv korupcije (u daljem tekstu: "Savet") dostavio je Vladi Republike Srbije "Izveštaj o politici i procesu privatizacije" u kome su (na osnovu posebne analize) izvedeni zaključci o nerešenim pitanjima koja daju prostor za moguće zloupotrebe i prekršaje u privatizaciji (u 15 tačaka) i date preporuke za eliminaciju uočenih nedostataka (u 11 tačaka).

Analiza koja je bila osnov za donošenje zaključaka se sastojala od:

- (1) posebne pravne analize zakonskog teksta (u 6 tačaka);
- (2) razmatranja identifikovanih problema koji se javljaju kao posledica aktuelnog koncepta i nepreciznih formulacija Zakona o privatizaciji (u 10 tačaka);
- (3) analize prijave dospelih u Savet (ilustracije 8 slučajeva);
- (4) izveštaja Centra za privatizaciju UGS Nezavisnost;
- (5) izveštaja Odbora za privatizaciju Narodne skupštine Republike Srbije;
- (6) pregleda teksta Dušana Pavlovića (G 17 institut) "Privatizacija u 2003. godini";
- (7) zabeleški sa intervjuja koje je autor teksta obavio sa predstavnicima Ministarstva za privredu i privatizaciju i Agencije za privatizaciju.

Pretpostavljamo da je cilj ovog Izveštaja Saveta bio da se problemu privatizacije posveti velika pažnja i da se učine naponi da svojim sugestijama pomogne Vladi Republike Srbije, Ministarstvu za privredu i privatizaciju (u daljem tekstu: "Ministarstvo") i Agenciji za privatizaciju (u daljem tekstu: "Agencija"). U tom pogledu, nema sumnje da ovi naponi Saveta zaslužuju posebnu pažnju. Ukazujemo na činjenicu da je ovo prvi materijal koji je upućen Ministarstvu i Agenciji a koji, pored kritika privatizacije, sadrži i predlog konkretnih mera za prevazilaženje problema koji su evidentirani.

Na žalost, pored ovog, u osnovi ispravnog pristupa obradi navedene problematike, materijal sadrži niz nedostataka. Teško je prenebregnuti činjenicu da su posledice ove ishitrene i pravno-logično nefundirane kritike suviše velike da ne bi zasluživale komentar. Obzirom da smo otvoreni za svaku dobronamernu kritiku, smatramo za shodno da istaknemo da ovaj Izveštaj Saveta iznosi neproverene informacije koje dodatno nanose štetu tranziciji i uznemiravaju javno mnjenje. Pojedini delovi Izveštaja nisu detaljno obrađeni i materijalno potkrepljeni i nemaju kritičku distancu prema izvoru informacija, tako da kod čitalaca stvaraju konfuziju i suštinsko nerazumevanje postupka privatizacije. Takođe, pojedini delovi analize su nedosledni, nekonzistentni i bez težnje da se fonomen koji se analizira sagleda celovito. Ovaj kritički osvrt na Izveštaj nema za cilj da brani pojedinačne učesnike u kreiranju ili implementaciji koncepta privatizacije, već da se proces privatizacije činjenično realno prikaže.

Komentari na Izveštaj se odnose isključivo na one delove koji predstavljaju autorski doprinos Saveta, bilo da se radi o finalnim nalazima i preporukama, ili o analizama i prikazima. Delove Izveštaja u kojima se iznose stavovi drugih (npr. UGS Nezavisnost,

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Odbor narodne Skupštine, Institut G17) nećemo komentarisati jer su oni legitimna, ali predstavljaju ipak samo pojedinačna mišljenja.

Dalji tekst će biti posvećen osnovnim zaključcima Saveta (15), njegovim preporukama (11), i kritičkom osvrtu na Izveštaj u celini. U prilogima će se dati detaljniji osvrt na svaku pojedinačnu analizu sadržanu u Izveštaju Saveta.

2. KOMENTAR ZAKLJUČAKA IZ IZVEŠTAJA

- (1) Prvi zaključak prema kome “Vlada donosi uredbe sa zakonskom snagom i tim putem uređuje posebne programe za neke firme...što stvara uslove za voluntarizam” je tipičan primer konfuznog i nepreciznog izražavanja. Verujemo da je Savet imao dobru nameru, ali nam, na žalost, prvim zaključkom nije mnogo pomogao da shvatimo o čemu se radi. O kakvim se posebnim programima za neke firme radi, a za neke ne; koje su to uredbe koje su donele te programe; kako je moguće da postoji uredba sa zakonskom snagom itd, samo su neka od pitanja na koja nismo mogli da nađemo smislen odgovor.
- (2) Za razliku od prvog, drugi zaključak je sasvim jasan. On izražava neslaganje sa načinom upotrebe sredstava iz privatizacije, uz predlog da se umesto u restrukturiranje sredstva ulože u razvoj. Smatramo da ovaj nalaz može biti korisan upotrebljen u debati o budžetu kada se donosi ekonomska politika zemlje, a ne u Izveštaju Saveta koji se odnosi na privatizaciju.
- (3) Nalaz tri podjednako je konfuzan. Naime, nije jasno da li se konstatacija “nije utvrđeno” odnosi na Savet, ili na Ministarstvo i Agenciju. Ako se odnosi na Savet, onda nemamo primedbi. Međutim, ako se odnosi na Ministarstvo i Agenciju (na šta upućuje drugi deo rečenice), onda se ovde ispoljava problem necelovitosti analize. Naime, u materijalu je analiziran samo Zakon o privatizaciji, a ne i npr. Zakon o Agenciji za privatizaciju. Ovo je utoliko neobičnije što se značajan deo primedbi odnosi na nadležnosti Agencije, a da pri tome akt koji definiše nadležnosti nije uopšte uzet u razmatranje. Iz tih razloga se, u negativnom kontekstu daje konstatacija da Agencija “nema pregled prljavog novca”. Da je izvršena analiza Zakona o Agenciji, autori bi saznali da Agencija nema nikakve zakonske ingerencije da se bavi istraživanjem i prikupljanjem takvih informacija. Ukoliko Savet smatra da je potrebno izmeniti Zakon o Agenciji i dati takve ingerencije Agenciji, onda je to sasvim drugo pitanje čiji značaj daleko prevazilazi privatizaciju.
- (4) Nalaz četiri je tačan u stavu, ali ukazuje na nepoznavanje teksta Zakona. Naime, tačno je da u njemu nije definisano koja su preduzeća od nacionalnog značaja, ali je isto tako tačno da je u prvom stavu člana 3 otvorena mogućnost da se takve definicije odrede kroz matične zakone (na primer član 5 Zakona o koncesijama navodi šta su prirodna dobra i delatnosti od opšteg interesa). Isti član “mlekarstvo” i “pekarsku industriju” NE NAVODI kao prirodna ili dobra od opšteg interesa).

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- (5) Nalaz pet je netačan. U Agenciji za privatizaciju postoji poseban sektor koji se isključivo bavi kontrolom ispunjenja ugovornih obaveza, a to znači upravo utvrđivanje da li su izvršena ugovorena ulaganja, da li je realizovan socijalni program i sl.
- (6) Nalaz šest (kao i gotovo identičan nalaz dvanaest) sadrži konstatacije koje su date bez kritičke distance prema izjavama podnosioca prigovora i materijalno su netačne. Naime, nije nam poznato da postoji bilo koji formalno podnesen prigovor ili zahtev za nadzorom na koji nije dat odgovor (izuzev onih čija je priprema u toku). Naravno, pod prigovorima se ne smatraju oni koji se prezentiraju isključivo medijima, zatim izjave nezadovoljstva i drugi oblici negodovanja koji nemaju formu prigovora u smislu člana 62, stav 1 Zakona o privatizaciji.
- (7) Nalaz sedam ukazuje na visok nivo nerazumevanja suštine tržišne ekonomije, a izražen je kroz stavove o relaciji: Agencija – konsultant – procena vrednosti. Ovaj nalaz će se komentarisati zajedno sa nalazom deset, sa kojim je u neposrednoj vezi. Pri tome će komentar obuhvatiti samo elementarne stavove, bez detaljnih elaboracija. Naime, gornja relacija se u opštem slučaju može izraziti kao: Potrošač (korisnik usluge) – proizvođač (ili pružalac usluge) – proizvod (usluga). Dakle, Agencija naručuje, a konsultant obavlja procenu vrednosti preduzeća. U tržišnom smislu, pozicija konsultanta nije različita od npr. pozicije advokata koji za klijenta obavlja usluge pravne prirode. U tom smislu, konstatacija da konsultant može da manipuliše procenom (tj. da uradi neadekvatnu procenu), identična je konstataciji da advokat može da obmane svog klijenta i neadekvatno ga zastupa. Da bi se izvršila kontrola kvaliteta usluge koja se pruža, nije neophodno dati veće nadležnosti individualnim korisnicima konsultantskih usluga, već organizacija tržišne privrede poznaje centralizovanu kontrolu (npr. preko strukovnih udruženja, komora, inspekcija itd. pa do redovnih sudova), a najveća sankcija za nesavesne pružaoce usluga, jeste da gube svoje pozicije na tom tržištu i propadaju. Osim toga ovi konsultanti su shodno potpisanom ugovoru, odgovorni Agenciji za savesno i profesionalno obavljanje konsultantskih usluga. **U kontekstu izloženog, jasno je da u profesionalnom smislu ni Ministarstvo ni Agencija nemaju kapacitet da mogu kontrolisati kvalitet rada konsultanata. Stav da konsultanti «imaju velika diskreciona prava u odlučivanju o proceni vrednosti» identičan je stavu da advokati imaju velika diskreciona prava u zastupanju klijenata.**

Takođe, komentarišući tzv. problem procene vrednosti od strane konsultanata, Savet direktno pokazuje svoje nepoznavanje i neshvatanje činjenice ko je taj ko utvrđuje transakcionu vrednost. Procena vrednosti, urađena od strane finansijskih savetnika je samo kontrolni mehanizam u tenderskoj privatizaciji, odnosno način utvrđivanja startne cene u aukcijskoj privatizaciji. Konačno, transakciona cena je proizvod konkurencije ponuda potencijalnih kupaca, bilo da je reč o tenderskoj ili aukcijskoj proceduri. Drugim rečima, tržište kao mehanizam određivanja cene je opredeljenje autora Zakona o privatizaciji, a zadatak Agencije jeste da obezbedi slobodan protok informacija o preduzećima u postupku privatizacije, odnosno nesmetano funkcionisanje tržišta.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- (8) Što se tiče nalaza osam i jedanaest, nadamo se da je sada već svima poznato da Ministarstvo i Agencija nemaju ingerencije nad stečajnim postupcima, niti nad trgovinskim sudovima pa u vezi sa iznetim nemamo komentar.
- (9) Nalaz devet je u prvom delu nekonzistentan sa navodima u tekstu iz kojih je izveden. Naime, u prethodnom tekstu se, između ostalog, navodi da “su u 25 preduzeća ...poništeni ugovori najčešće zbog toga što novi vlasnici nisu izvršavali ugovorne obaveze..”, a u nalazu devet se izvodi zaključak da nema nikakvih sankcija za neizvršenje ugovornih obaveza. U drugom delu ovaj nalaz je materijalno netačan. Dakle, raskid ugovora, “zadržavanje” uplaćenog novca JESU samo neke od sankcija koje Agencija, u okviru svojih ovlašćenja, koristi i koje je primenila u barem 25 slučajeva okončanih privatizacija. Takođe, vrlo precizno je definisana krivična i materijalna odgovornost i način sankcionisanja za odgovorna lica u preduzeću, koja namerno netačno predstavljaju informacije o imovini preduzeća.
- (10) Iz teksta nalaza (13) sledi da Savet ne razlikuje šta su vlasnici - sitni akcionari, a šta zaposleni. To ilustruje tvrdnja da zaštita manjinskih vlasnika nije adekvatna zbog nepreciznih ugovora o prodaji koji se zaključuju “na štetu zaposlenih”. Ovom apsurdnom tvrdnjom, propuštena je prilika da se uoči realna potreba za zaštitom manjinskih akcionara i inicira izrada savremenijih propisa (pre svega novog Zakona o trgovačkim društvima). Takođe, nije tačna ni tvrdnja da nisu definisane obaveze i odgovornosti potpisnika ugovora o prodaji kapitala. Suprotno tome, ugovorom se precizno definišu prava i obaveze ugovornih strana o čemu će detaljno biti elaborirano u prilogima.
- (11) Nalaz (14) je van ingerencija Agencije za privatizaciju, već spada u domen poslovne politike komercijalnih banaka, no implicitan predlog pravaca za traženje rešenja po svoj prilici nije dobar, pošto je problem širi od konteksta privatizacije.
- (12) Stav u nalazu (15), nije tačan, bar ne u svom generičkom značenju.

Iz analize pojedinačnih nalaza sledi da oni uglavnom netačno opisuju aktuelne probleme. Ovo je posledica delom manjkave polazne osnove prema kojoj autori nisu imali kritičku distancu, a delom posledica pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

3. KOMENTAR PREPORUKA IZ IZVEŠTAJA

Sa aspekta Ministarstva za privredu i privatizaciju i Agencije za privatizaciju, sve preporuke Saveta se mogu podeliti u tri kategorije:

- Preporuke koje se mogu prihvatiti ((1), (5), (8) i (10)),
- Preporuke koje se delimično mogu prihvatiti, ali zahtevaju dodatnu analizu ((2), (3), (6) i (11)) i
- Preporuke koje su neprihvatljive.

PREPORUKE KOJE SE MOGU PRIHVATITI:

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Preporuke koje se mogu prihvatiti su preporuke (1), (5), (8) i (10), s tim što je realizacija preporuka (5), (8) i (10) izvan nadležnosti Ministarstva za privredu i privatizaciju i Agencije za privatizaciju. Jedino je deo preporuke (10) koji se odnosi na Zakon o stečaju prenet u nadležnost Ministarstvu za privredu i privatizaciju, i to tek od aprila 2003. godine. Nakon toga, predlog zakona je pripremljen i dostavljen Skupštini RS juna meseca 2003. godine. Ministarstvo za privredu i privatizaciju i Agencija za privatizaciju su spremni da pruže sve relevantne informacije u vezi sa realizacijom preporuka (1), (5) i (8).

PREPORUKE KOJE SE DELIMIČNO MOGU PRIHVATITI, ALI ZAHTEVAJU DODATNU ANALIZU:

Dodatne analize u vezi preporuke (2) treba da utvrde da li je neophodno da se razmatranje privatizacije od strane resornog odbora Skupštine vrši i na plenarnoj sednici (kvartalno) obzirom da se sednice odbora održavaju jednom mesečno.

Kod preporuke (3) potrebno je konkretno utvrditi da li je tačan stav da pojedine uredbe zaista sadrže zakonske odredbe. Ukoliko je tako, treba ići na odgovarajuće izmene i nedostatke otkloniti, ne ugrožavajući pri tome načelo fleksibilnosti procesa privatizacije.

Ukoliko je stav zakonodavca (Skupština RS) da Zakon o privatizaciji, a ne drugi resorni zakoni, treba da definiše i reguliše oblasti i dobra od opšteg interesa, onda je i preporuka (6) prihvatljiva.

Takođe nemamo ništa protiv (preporuka 11) da se isključi mogućnost korišćenja sredstava off-shore kompanija u privatizaciji. Ipak, ovo se može uraditi tek nakon što se prethodno utvrdi da li se time krše pravila ponašanja koja propisuje međunarodna zajednica, imajući u vidu da su off-shore kompanije sasvim legalni oblik poslovanja, bez obzira na stvorenu reputaciju u našoj javnosti.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

PREPORUKE KOJE SU NEPRIHVATLJIVE:

Preporuka (4) koja se odnosi na potrebu da Vlada podrži permanentan rad Komisije za nadzor nad trgovinskim sudovima je neprihvatljiva, jer se njenom realizacijom vrši direktan uticaj na nezavisnost sudstva od strane Vlade. Ministarstvo i Agencija se ne protive ovoj preporuci, već ističu da je njena realizacija u suprotnosti sa elementarnim konceptom koji u demokratskim društvima reguliše odnose na relaciji: sudska – zakonodavna - izvršna vlast.

Preporuka (7) koja se odnosi na uvođenje kontrole nad odlukama koje donose konsultantske firme je delom materijalno pogrešna, a suštinski neprihvatljiva. Materijalna greška se sastoji u tome što se konsultantskim firmama pripisuje pravo na donošenje odluka koje one nemaju. Naime, konsultantske firme ne donose odluke, već na osnovu objektivnih ekspertiza sprovedenih po pravilima struke i stručnih analiza koje su u zakonskom okviru, daju preporuke Agenciji. Kada je reč o zahtevu da se kontrolišu nalazi i preporuke konsultanata, neprihvatljivost ovog stava obrazložena je kod razmatranja u prethodnoj tački kod nalaza (7).

Preporuka (9) je ilustracija nerazumevanja suštine tržišne ekonomije i ona u dobroj meri demonstrira nizak stručni nivo razmatranja. Naime, u njoj se predlaže da Zakon predvidi obavezujuće norme za «preduzetničko ponašanje» kupaca preduzeća u privatizaciji. Da li to znači da će svaki loš preduzetnik biti kažnjen po Zakonu? Veoma je teško ozbiljno i bez cinizma razmatrati ove stavove. Verujemo da je vreme u kome država organizuje tekuće privređivanje pojedinačnih privrednih subjekata i zakonski ih sankcioniše ukoliko stvaraju gubitke više dekada iza nas.

4. KRITIČKI OSVRT NA IZVEŠTAJ

Nivo analize koja je Savetu poslužila kao podloga za donošenje zaključaka, iznenađujuće je nizak. Stoga se postavlja pitanje: kakva je poruka koju on upućuje javnosti i koja je njegova realna upotrebna vrednost. Kritički osvrt smo bazirali na četiri najznačajnije stavke:

- mandat,
- analitička osnova,
- stručni nivo,
- pouzdanost.

MANDAT (zadatak) Saveta je da sagleda aktivnosti u borbi protiv korupcije, da predlaže mere za povećanje efikasnosti borbe protiv korupcije i da inicira donošenje propisa, programa i drugih akata u ovoj oblasti. U odnosu na to, analiza Saveta je delom izašla izvan mandata, a delimično ga nije ispunila.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Primeri:

- (1) Razmatranje ustavne zasnovanosti Zakona o privatizaciji je veoma štetan primer prekoračenja mandata. On predstavlja preuzimanje ingerencija Ustavnog suda. Ako je tačan stav da je zakon neustavan, postavlja se pitanje zašto Savet nije dao preporuku da se svaka dalja privatizacija obustavi. Uzgred, ko je tu potencijalno korumpiran zbog donošenja i primene navodno neustavnog zakonskog akta: Parlament, Vlada, izvršni organi, ili učesnici u privatizaciji?
- (2) Preporuka za prenamenu sredstava dobijenih od privatizacije, takođe predstavlja prekoračenje mandata, jer Savet na taj način implicitno na sebe preuzima vođenje tekuće ekonomske politike. Individualno nezadovoljstvo pojedinih članova Saveta tekućom ekonomskom politikom Vlade RS, ne daje im pravo da te nadležnosti prenose na Savet.
- (3) Karakterističan primer nepostupanja u skladu sa datim mandatom, je činjenica da izveštaj ne sadrži ni analizu, ni stav o tome koje su aktivnosti u borbi protiv korupcije primenjene, da li postoje institucionalno postavljene aktivnosti koje se ne poštuju i kako da se poveća efikasnost borbe protiv korupcije. Ako je namera Saveta bila da rezultat svog rada definiše kroz preporuku da «treba preispitati sve slučajeve u kojima postoji sumnja da je došlo do povreda zakona», onda ističemo da je ovo opšte mesto. Da li je zaista bilo potrebno čekati gotovo tri godine od usvajanja Zakona o privatizaciji da bi se dobila takva preporuka ?

ANALITIČKA OSNOVA je neadekvatna, kako zbog nedovoljnog obuhvata činjenica tako i zbog pristrasnosti u njihovoj selekciji, što predstavlja krupan nedostatak analize. Karakteristični primeri su sledeći:

- (1) Pravno regulatorni i institucionalni okvir privatizacije:
  - Pravno regulatorni okvir privatizacije sastoji se od tri zakona i većeg broja uredbi. Analiza Saveta odnosi se samo na Zakon o privatizaciji, dok potpuno ignoriše činjenicu o postojanju još dva, za razumevanje postupka privatizacije, veoma značajna zakona. Ovo naročito dolazi do izražaja u delovima analize u kojima se, npr. raspravlja o ingerencijama Agencije, a da pritom Zakon o Agenciji za privatizaciju nije ni pomenut. Uredbe se takođe kritikuju sa stanovišta njihove zakonske snage, a bez ikakvih argumenata. Napominjemo da svaku uredbu pre nego što je donese Vlada RS, analizira Sekretarijat za zakonodavstvo, upravo sa ciljem da utvrdi da li ona u nekom delu prekoračuje ovlašćenja. Ukoliko je stav Saveta da je Sekretarijat za zakonodavstvo napravio greške, onda smatramo da ih treba konkretizovati i prezentovati ih u Izveštaju.
  - Institucionalni okvir privatizacije, pored Ministarstva i Agencije čini još i Akcijski fond i Privremeni (od nedavno Centralni) registar. Izveštaj ovu okolnost potpuno ignoriše i jednu veliku i veoma značajnu oblast isključuje iz analize.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- (2) U Izveštaju Savet se poziva na podatak da je u proteklom periodu privatizovano preko 1000 preduzeća putem aukcije i 30 preduzeća putem tendera. Smatramo da je u tom kontekstu veoma značajno da se Savet izjasni koliki je bio referentni uzorak broja privatizovanih preduzeća, na osnovu kojih su doneti nalazi i preporuke, odnosno, na osnovu kojih se pouzdano može oceniti da je bilo nepravilnosti, zloupotreba i elementa korupcije od strane nadležnih institucija. Smatramo da su ove napomene elementarne i da predstavljaju uobičajene standarde u ovakvim izveštajima koji su namenjeni širokoj javnosti.
- (3) Izbor eksternih mišljenja, kod kvalitetnih analiza, u startu mora biti selektivan, ali na nepristrasan način. Naravno, autori u svojim nalazima imaju pravo da odbace ona mišljenja koja ne smatraju ubedljivim. No, ako će bilo koje mišljenje biti uključeno u tekst analize, onda je neophodno i čitaocu dozvoliti da se sam kritički opredeli. U konkretnom slučaju, Savetu je bilo poznato da postoje i drugačija mišljenja od onih koje su uključili u tekst, ali njih ne samo da nije razmotrio, već se ona u tekstu nigde i ne pominju, čime značajno umanjuje objektivnost svojih tvrdnji.

STRUČNI NIVO. Nivo stručnog poznavanja materije o kojoj se raspravlja, neprihvatljivo je nizak. Ovo dolazi do izražaja, kako u postupku razmatranja problematike privredno sistemskog ambijenta, tako i kada je reč o samom postupku privatizacije.

Primeri nepoznavanja koncepta tržišne ekonomije i privredno-sistemskog ambijenta u kome se on realizuje su sledeći:

- (1) Predlog da se zakonski sankcioniše preduzetničko ponašanje pripada sistemskom instrumentarijumu koji je davno napustio ove prostore.
- (2) Često pominjanje prodaje preduzeća u bescenje, ili po niskim cenama zatim skupo plaćanje konsultanata i slično, ukazuje na nerazumevanje mehanizma ko je taj ko u tržišnoj privredi određuje cene. Da li je to država, procenitelj, Savet ili tržište? Smatramo da se isključivo korišćenjem tržišnog mehanizama eliminiše mogućnost korupcije. Upuštajući se u subjektivne procene vrednosti, Savet se određuje kao protivnik tržišne privrede.
- (3) Navod da je u slučaju preduzeća “Kijevo” zabrinuti građanin otkrio ogromnu imovinu preduzeća u gradskom građevinskom zemljištu (90 miliona evra), pokazuje nepoznavanje opšeg svojinskog karaktera zemljišta. Naime, gradsko građevinsko zemljište je u državnoj svojini i ne pripada preduzeću, nije predmet procene i privatizacije, niti može biti predmet prodaje od strane novog vlasnika.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Primeri nepoznavanja postupka privatizacije su sledeći:

- (1) Ne pravi se razlika između preduzeća koja su privatizovana po Zakonu iz 1997. godine i ranijim zakonima i onih po Zakonu iz 2001. godine, mada se radi o dijametralno suprotnim konceptima, procedurama i tehnikama sprovođenja. Smatramo da je ovo posledica ili nerazumevanja da se radi o dva različita koncepta privatizacije, ili generalni kritički stav o privatizaciji uopšte.
- (2) Kritika stečaja u istoj ravni sa privatizacijom ukazuje da Savet ne uočava činjenicu da se stečaj obavlja po sasvim drugoj zakonskoj regulativi i od strane sasvim drugih institucija u odnosu na privatizaciju.
- (3) Stav da nisu predviđene sankcije za prekršaje u procesu privatizacije, kao i za nepoštovanje ugovora pokazuje da Savet nedovoljno poznaje regulativu i praksu privatizacije.

POUZDANOST. Materijal je prepun grešaka koje se mogu svrstati u dve grupe. Prva se odnosi na one materijalne, koje govore o neupućenosti autora, a druga grupa se odnosi na neistine (iako su informacije javno dostupne) iz kojih se izvode zaključci (pre svega negativni po Ministarstvo i Agenciju).

Primeri prve grupe materijalnih grešaka su sledeći:

- (1) U okviru grupe pod nazivom “prirodna bogatstva i dobra od opšteg interesa” navodi se pekarska industrija i mlekarstvo. Očigledno je da se ni po jednom kriterijumu proizvodnja hleba i mleka ne mogu svrstati u prirodna bogatstva ili u dobra od opšteg interesa. Ostaje nejasno da li se ovakav stav može podvesti pod recidive prošlosti kada su pomenuti sektori imali proizvodno-distributivnu funkciju u cilju obezbeđenja ishrane našeg stanovništva po minimalnim cenama. Naime, poznato je da danas u Srbiji posluje na hiljade privatnih pekara i desetine privatnih mlekarara, a da niko do sada nije došao na ideju da se ovi sektori transformišu u prirodna bogatstva, odnosno dobra od opšteg interesa i na taj način podržave.
- (2) Tvrdnja da nije izvesno da li postoji sistemska kontrola koliko kupci ulažu u pojedina preduzeća i socijalne programe je netačna. U Agenciji postoji poseban sektor koji se isključivo bavi ovim poslovima. Sektor se razvija sa povećanjem broja privatizovanih preduzeća i već je najbrojniji u Agenciji.
- (3) Tvrdnja da ne postoje objašnjenja za slučajeve kod kojih se stavljaju prigovori, je netačna. Ovakva tvrdnja je dodatno sugestivna jer implicira da se na prigovore ne odgovara. Istina je da ne postoji ni jedan formalni prigovor koji je dostavljen, a da na njega nije dat odgovor.

U okviru druge grupe materijalnih grešaka, primeri koji se daju odnose se isključivo na neistine koje su iznete, iako su informacije javno dostupne i mogle su se dobiti čak i uvidom u javni veb sajt Agencije za privatizaciju i Ministarstva za privredu i privatizaciju.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
minister

- (1) Tvrdi se da je preduzeće “Mitros” iz Sremske Mitrovice prodato u bescenje (iz čega se pogrešno stvara utisak da je neko od toga nezakonski profitirao). Činjenica je da ovo preduzeće uopšte nije prodato.
- (2) Tvrdi se da je prvorangirani konkurent St. Michael Enterprise sprečen da potpiše ugovor o prodaji kapitala preduzeća «Jelen Do», dok je istina suprotna. Naime, preduzeće St. Michael Enterprise je potpisalo ugovor, ali nije ispunilo ugovornu obavezu dostavljanja garancije za investicije. Inače, čitava prezentacija slučaja «Jelen Do» predstavlja biser konfuzije i netačnosti. Naime, par rečenica pre iskaza da je prvorangirani sprečen da potpiše ugovor, stoji da je on ugovor potpisao, ali se u toj rečenici označava ne kao prvorangirani već kao prvoplasirani. Time se neupućenom čitaocu pruža mogućnost da pomisli da se radi o dva različita učesnika, od kojih je jednom bilo dozvoljeno da potpiše ugovor, a drugom ne. Takođe se u prezentaciji tvrdi da je na kraju tender ipak poništen, što je isto tako netačno. Napominjemo da su i u ovom slučaju Savetu od strane Ministarstva i Agencije prezentovane sve relevantne činjenice na koje se Savet u svom Izveštaju i ne poziva.
- (3) Tvrdi se da je preduzeću “Jedinstvo” iz Apatina prilikom kupoprodaje znatno podcenjena vrednost i da je preduzeće prodato. Ne kaže se ko je i na koji način znatno podcenio vrednost preduzeća i kako je to učinio baš prilikom kupoprodaje. Neupućeni (a dobronamerni) čitalac iz ovakve formulacije izvlači zaključak da je vrednost preduzeća do trenutka kupoprodaje bila ogromna, a da ju je u trenutku prodaje neko oborio. Naime, istina je da preduzeće nije prodato i da je tender u toku.

5. ZAKLJUČAK

Materijal koji je prezentirao Savet predstavlja prvi materijal koji se nije zaustavio samo na kritikama, već nudi i određena rešenja. Naša ocena je, pak, da materijal ima ogroman broj nedostataka. Oni su nastali, pre svega, kao posledica loše i nekompetentne analize. Uprkos tome, neke od datih preporuka su korisne i zaslužuju razmatranje. Stoga ističemo da su Ministarstvo za privredu i privatizaciju i Agencija za privatizaciju spremni da se zajedno sa Savetom angažuju na stručnoj i kompetentnoj analizi postupaka privatizacije.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

PRILOG 1.

KOMENTAR NA DEO IZVEŠTAJA KOJI SE ODNOSI NA ANALIZU ZAKONA O PRIVATIZACIJI

1. Suštinske promene koje se ogledaju kroz koncipiranje celovitih reformi imale su za cilj stvaranje novog ekonomskog ambijenta u kome se položaj preduzeća, kao osnovnog subjekta privatizacije, pozicionira na potpuno novim osnovama. Iz ove premise proističe činjenica da je Zakon o privatizaciji **ključni dokument novog reformskog koncepta**, a koji se rukovodi principima ekonomske efikasnosti, političke sprovodljivosti i socijalne prihvatljivosti. Načela privatizacije ugrađena su i u sam tekst zakona kao imperativna norma kojom se, između ostalog, predviđa da se privatizacija zasniva na načelu **stvaranja uslova za razvoj privrede i socijalnu stabilnost** (član 2 tačka 1)

Otuda nije jasna konstatacija da je privatizacija **“izdvojena iz kompleksnog projekta svojinske transformacije“** kada ovaj proces i jedino ovaj proces predstavlja temelj projekta svojinske transformacije a samim tim i temelj širih makroekonomskih reformi.

2. Stavljajući se u ulogu Ustavnog suda Savet u Izveštaju konstatuje da je Zakon suprotan odredbi člana 56 Ustava Republike Srbije kojim se priznaju različiti oblici svojine: društvena, državna privatna i zadružna i da je neusklađen sa evropskim standardima po kojima se prihvataju mešoviti oblici svojine.

Članom 56 Ustava Republike Srbije jesu predviđeni svi oblici svojine pa i društvena svojina i jamče se postojeći svojinski oblici odnosno njihova pravna zaštita.

Činjenica je da iz navedene odredbe Ustava Republike Srbije proističe da **se jamči jednaka pravna zaštita društvene svojine u odnosu na sve druge oblike svojine u pravnom prometu ali ova norma ne podrazumeva zabranu promene oblika svojine u neki drugi oblik svojine**. Nasuprot iznetoj tvrdnji, članom 59 Ustava Republike Srbije predviđeno je da se **svojinska prava nad sredstvima u društvenoj svojini i uslovi pod kojima se ta sredstva mogu pretvarati u druge oblike svojine uređuju zakonom**.

Polazeći od navedene odredbe Ustava Republike Srbije, nedvosmisleno proističe da ustavotvorac nije imao intenciju da izvrši **konzervaciju, odnosno sačuva društvenu svojinu kao trajan oblik svojine**, već upravo suprotno, da omogući proces promene društvene svojine u druge oblike svojine. Pretvaranje društvene svojine u druge oblike svojine saglasno navedenoj odredbi uređuje se zakonom. Zakon o privatizaciji predstavlja upravo jedan od zakona kojima se ova ustavna odredba operacionalizuje.

Mešoviti oblici svojine i dalje će postojati u našem pravnom sistemu (državna, privatna i zadružna svojina) ali ne i društvena s obzirom da ovaj oblik i nema nijedan atribut svojine, a svakako nije zastupljen ni u jednoj evropskoj zemlji, pošto je Srbija (ranije Jugoslavija) jedina zemlja na svetu koja je kreirala i implementirala koncept društvene svojine.

I napokon, eliminacija društvene svojine nije originalna tvorevina ovog zakona. Proces njenog sporijeg ili bržeg ukidanja traje već petnaest godina.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Ovaj proces započeo je 1989. godine donošenjem saveznog Zakona o društvenom kapitalu ("Sl. list SFRJ" br. 84/89) i nastavio se kroz republičke zakone o transformaciji društvene svojine. Zato je u najmanju ruku čudno da se Savet sada, posle 15 godina trajanja ovog procesa, bori za očuvanje društvene svojine.

3.

a) Prilikom kreiranja zakonodavnih rešenja, Vlada Republike Srbije, svesna činjenice da je privatizacija strateški, materijalno i razvojno od izuzetnog značaja za Srbiju, ovaj proces nije prepustila **ni pojedincu ni pojedinoj instituciji**, što znači ni samo ingerencijama Vlade ni samo ingerencijama resornog ministarstva.

To pre svega onemogućavaju zakonodavna rešenja kojima je uređena ova oblast, kao i strogo formalne procedure koje obezbeđuju javnost procesa i njegovu demokratsku kontrolu u svakoj od faza postupka.

Stroga kontrola nadzora postavljena je prema principu vertikalne odgovornosti u kojoj institucije za sprovođenje Zakona odgovaraju izvršnoj vlasti, a organi izvršne vlasti odgovaraju Narodnoj Skupštini Republike Srbije. I Narodna Skupština Republike Srbije i Vlada Republike Srbije imaju vrlo aktivnu ulogu ne samo u post privatizacionoj kontroli, nego i u dnevnom kreiranju prakse i novih zakonodavnih rešenja koja doprinose još većoj efikasnosti i transparentnosti ovog procesa.

Narodna Skupština Republike Srbije jedanput mesečno razmatra izveštaje o radu Agencije za privatizaciju (Odbor za privatizaciju), koja preko Ministarstva za privredu privatizaciju ovom Odboru dostavlja kompletnu dokumentaciju, koja prati proces privatizacije u toku konkretnog meseca, uključujući i zaključene ugovore o prodaji kapitala, radu subjekata nadležnih za sprovođenje postupaka privatizacije, pokrenutim postupcima, pa nije tačna činjenica da su prevelika ovlašćenja Vlade koja Parlamentu ograničava mogućnost kontrole. Naprotiv, Narodna Skupština Republike Srbije ima veće zakonodavne ingerencije u postupcima kontrole od same Vlade Republike Srbije koja ima ingerencije u kreiranju politike privatizacije, ali koju opet mora da usvoji odnosno potvrdi Narodna Skupština Republike Srbije.

U dosadšnjem toku kontrole privatizacije Narodna Skupština Republike Srbije nije utvrdila nijedan pojedinačni slučaj nepoštovanja Zakona o privatizaciji. Ovim se pobija i konstatacija da je uloga Parlamenta marginalizovana, pošto se mesečnim, a ponekad i češćim podnošenjima izveštaja, verovatno ostvaruje viši stepen kontrole zakonodavne nad izvršnom vlasti nego i u jednom drugom aspektu našeg društva.

Savet za borbu protiv korupcije u ovom delu izveštaja ocenjuje rad Narodne Skupštine Republike Srbije i izražava sumnju da Skupština nije dovoljno raspravljala o ovim pitanjima. Ne upuštajući se u ocenu da li je ovo u mandatu Saveta, smatramo da ni Ministarstvo ni Agencija nemaju odgovornost za efikasnost rada Skupštine. Zadatak Ministarstva i Agencije je bio da u zakonom utvrđenim rokovima Skupštini dostavljaju izveštaje, a što je sve vreme u potpunosti obezbeđeno.

b) Takođe, nije tačna ni konstatacija da je nerealna odredba člana 32 Zakona prema kojoj se učesnik na tenderu može žaliti samo Agenciji za privatizaciju odnosno

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Ministarstvu koje je i odobrilo taj postupak, s obzirom da se radi o upravnom postupku koji je jedino moguće regulisati na način kako je predviđeno u ovom članu zakona.

S obzirom da akti koje donosi Agencija imaju snagu upravnih akata to je Zakon o privatizaciji, a u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku, obezbedio dvostепенost postupka. U drugom stepenu nadležni organ može biti samo državni organ uprave, koji saglasno odredbama Zakona o ministarstvima ("Sl. Glasnik RS" br.35/2003 i 47/2003) obavlja poslove državne uprave koji se odnose na privatizaciju (član 8), odnosno Ministarstvo za privredu i privatizaciju. Ovako uređen postupak ne sprečava stranu koja smatra da su joj prava povređena da pokrene upravni spor pred nadležnim sudom, što je i praksa u većem broju slučajeva.

c) Dostavljanje inicijative za privatizaciju sindikatima, kao akt subjekta privatizacije kojima se izražava namera za sprovođenje privatizacije, kao i donošenje odluke o promeni oblika organizovanja je obaveza samog preduzeća na koje institucije koje sprovode proces privatizacije ne mogu uticati u redovnoj proceduri (moguće su samo vanredne zakonske mere), pa se ne može upotrebiti kao **činjenica kojom se dokazuje netransparentnost procesa privatizacije**.

4. Savet neargumentovano i pogrešno ukazuje na nepotpunost zakonske odredbe kojom se predviđa da predmet privatizacije ne mogu biti prirodna bogatstva i dobra od opšteg interesa zato što nije precizirano na šta se to odnosi, a u praksi su u postupku privatizacije i takva dobra kao što je **pekarska industrija, mlekarstvo a predviđa se i privatizacija naftne industrije i elektroindustrije, ugljenokopa i sl.**

Pre svega pogrešno je interpretirana zakonska norma pošto predmet privatizacije ne mogu biti prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi **kao dobra od opšteg interesa**. Predmet zakona o privatizaciji **nije, niti može biti definisanje dobara u opštoj upotrebi** s obzirom da je **za svaku posebnu oblast donet poseban zakon** kojim se uređuje zaštita, korišćenje, unapređenje i upravljanje dobrima od opšteg interesa, kao i uslovi i način pod kojim se to ostvaruje.(Zakon o vodama, Zakon o šumama, Zakon o banjama, Zakon o lovstvu, Zakon o rudarstvu, itd.).

Iz samog navođenja samo nekoliko zakona, primera radi, kojima se određuju prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi može se konstatovati da definisanje ovog pojma niti je moguće niti je potrebno. Naime, sistem enumeracije u zakonodavno pravnoj tehnici nije dobar pošto nije moguće nabrojati sva dobra u opštoj upotrebi i uvek postoji opasnost da se neki segment ispusti, što bi u praksi stvaralo probleme.

Potpuno je pogrešna konstatacija da su u praksi u postupku privatizacije i takva dobra kao što je **pekarska industrija, i mlekarstvo**, koji se navode kao primeri, **dobra od opšteg interesa** pa analogno tome i nije bilo moguće da se privatizuju.

Pre svega, ni pekarska industrija ni mlekarstvo nisu dobra od opšteg interesa. Ne samo da to nisu dobra od opšteg interesa (što inače i ne može da bude samo preduzeće) već ni delatnost koja se obavlja u okviru ovih preduzeća nije proglašena kao **delatnost od opšteg interesa**, u kom slučaju bi ova preduzeća bila osnovana kao javna preduzeća od strane

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

države ili jedinice lokalne samouprave, **već imaju status društvenih preduzeća** sa društvenim kapitalom, pa su saglasno odredbama Zakona o privatizaciji subjekti privatizacije.

Svakako da se predviđa i privatizacija naftne industrije, elektroindustrije i ugljenokopa za koje se u izveštaju Saveta navodi da ne mogu biti predmet privatizacije zato što raspolažu prirodnim bogatstvima. U konkretnom slučaju pojedinačni zakon (Zakon o energetici) će definisati šta je delatnost, odnosno dobro od opšteg interesa.

Nadamo se da Savet razlikuje šta je predmet privatizacije od toga šta ne može biti privatizovano, mada iz navedene konstatacije to ne proističe.

Naime, predmet privatizacije je društveni i državni kapital i imovina. Prilikom prodaje društvenog i državnog kapitala i imovine ne prodaju se prirodna bogatstva, pošto ona i nisu bila imovina preduzeća već ih je preduzeće samo na osnovu dozvola nadležnih organa koristilo odnosno eksploatisalo. Tako, polazeći od jednog od osnovnih pravnih postulata **da niko na drugoga ne može preneti više prava nego što i sam ima**, u postupku privatizacije predmet privatizacije odnosno prodaje **nikada ne mogu biti prirodna bogastava** već preduzeće ali samo preduzeće, **a ne i kupac** može, u skladu sa Zakonom o koncesiji ("Sl. Glasnik RS" br.53/03) i drugim zakonima dobiti dozvolu za korišćenje prirodnih bogatstava.

5. Tačno je da program privatizacije u smislu člana 22. Zakona o privatizaciji sadrži podatke o poslovanju, vrednosti kapitala ili imovine itd. Takođe je tačno da dostavljeni podaci ne odgovaraju uvek faktičkom stanju.

Međutim, program privatizacije ne donosi Agencija za privatizaciju već ga u smislu člana 22 stav 2 navedenog Zakona donosi nadležni organ subjekta privatizacije, uz pismenu izjavu direktora i drugih odgovornih lica preduzeća da su svi podaci istovetni sa podacima kojima raspolaže subjekt privatizacije. Izjava se daje pod materijalnom i krivičnom odgovornošću.

U svim slučajevima u kojima se utvrdi razlika između podataka iz programa i zatečenog stanja u preduzeću Agencija pokreće krivične postupke protiv nesavesnog direktora (npr. "Stig" - Požarevac, "Deko" - Bačko Gradište, "Ishrana" - Čačak, "Izbor" - Bačka Palanka, "Strela – Šumadija" - Aranđelovac, "Sokolac" - Novi Bečej, itd.).

6. Savet konstatuje da član 64 Zakona o privatizaciji, koji se odnosi na kaznene mere za prekršaje u postupku privatizacije, **ne predviđa kazne za neispunjenje ugovornih obaveza od strane kupca.**

Začuđuje ovakva konstatacija, **s obzirom da je ugovor obligacioni odnos čije se neispunjenje** sankcioniše odredbama konkretnog ugovora kao izrazom volje ugovornih strana, kao i Zakonom o obligacionim odnosima.

Tako se ugovorima o prodaji 70% kapitala vrlo detaljno uređuju slučajevi u kojima Agencija ima pravo da raskine Ugovor uz pismeno obaveštenje Kupca, i to ukoliko kupac:

- o nije fizičko lice ili državljanin Republike Srbije, a zaključio je ugovor sa mogućnošću plaćanja na rate;

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- ima neizmirene obaveze prema subjektu privatizacije ili je povezan sa članovima Komisije za aukcije;
- ima bilo kakvih ugovornih, zakonskih ili sudskih smetnji da predstavlja ugovornu stranu u procesu privatizacije;
- ne uplati kupoprodajnu cenu u skladu sa odredbama ugovora;
- ne potpiše sa Agencijom ugovor o zalogu akcija u slučaju kada je ugovoreno plaćanje na rate;
- ne dostavi Agenciji garanciju za investiciono ulaganje u roku predviđenim ugovorom;
- ne glasa na osnovu svojih akcija u korist odluka na skupštini;
- ne obezbedi kontinuitet poslovanja ;
- proda, prenese ili na bilo koji drugi način otuđi akcije u periodu od dve godine;
- ne uplati bilo koju od dospelih rata i posle opomene koju mu uputi Agencija;
- ne obezbedi kontinuitet poslovanja subjekta privatizacije najmanje u trajanju predviđenom ugovorom;
- otuđi osnovna sredstva suprotno odredbama ugovora.

U slučaju raskida ugovora, Kupac gubi pravo na vraćanje depozita, pravo na vraćanje uplaćenog dela kupovne cene i sva prava i potraživanja po osnovu ovog ugovora. Pored toga, Agencija ima pravo i na naplatu **ugovorene kazne**.

Kako su se ugovori o prodaji društvenog kapitala metodom javne aukcije više puta menjali, što je nametala praksa, u ugovorima koji se primenjuju od maja meseca 2003. godine odredbe koje se odnose na ugovorenu kaznu izmenjene su tako da će se u pojedinim slučajevima ugovor raskinuti umesto ranijeg rešenja kada se naplaćivala i ugovorna kazna, a vodiće se postupak pred nadležnim organom radi utvrđivanja naknade štete. Međutim, prvobitni ugovori koji su predviđali ugovornu kaznu i dalje se primenjuju s obzirom da su zaključeni za sve privatizacije koje su okončane do maja meseca 2003. godine.

Agencija kao ugovorna strana, saglasno odredbama tih ugovora, može naplatiti ugovornu kaznu u sledećim slučajevima :

- neizvršenja obaveze investiranja – 100% od obaveze investiranja;
- neispunjenja obaveze dividende – 100% od plative dividende;
- nedostavljanje potvrde ovlašćenog revizora o vrsti i visini investiranja u kapital subjekta – 10% od obaveze investiranja;
- nepostupanja u skladu sa kolektivnim ugovorom i otpuštanja zaposlenih suprotno odredbama Ugovora. Svakom zaposlenom koji je otpušten kupac je dužan da plati iznos u visini od 36 bruto zarada tog zaposlenog u roku od mesec dana od dana donošenja akta poslodavca kojim zaposlenom prestaje radni odnos;
- otuđenja prodajnog kapitala (akcija) ili novih akcija stečenih u postupku dokapitalizacije u periodu od godinu dana od dana ispunjenosti uslova – 100% od kupoprodajne cene;

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- opterećenja prodajnog kapitala (akcija) pravom zaloge odnosno jemstva tokom perioda od godinu dana od dana ispunjenosti uslova osim u situacijama dozvoljenim ugovorom – plaća 50% od kupoprodajne cene;
- narušavanje kontinuiteta poslovanja i otuđenja imovine suprotno Ugovoru – plaća 100% od kupoprodajne cene.

Smatramo da je na ovaj način Agencija odnosno Republika Srbija u potpunosti obezbeđena od posledica neizvršenja ugovornih obaveza.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

PRILOG 2.

KOMENTAR KOJI SE ODNOSI NA PROBLEME U PRIVATIZACIJI NASTALE KAO POSLEDICA NEPRECIZNOG ZAKONA O PRIVATIZACIJI

Tvrđnja da postoji mogućnost dogovaranja ponuđača koji se javljaju na tenderu je konfuzna s obzirom da ne stoji činjenica da je utvrđeno dvanaest slučajeva koje je Agencija poništila jer je bilo dogovaranja da bi se izbegla konkurencija. Naprotiv, ni jedna tenderska prodaja nije bila poništena iz navedenog razloga.

Tvrđnja da Agencija za privatizaciju preko izbora savetnika može da favorizuje ponuđače, nije tačna. Naime, prvi zadatak savetnika je, da u ime i za račun Agencije za privatizaciju, izvrši kompletnu pravnu, tehničku i ekonomsku analizu subjekta koji se privatizuje i da na osnovu takve kompletne i sveobuhvatne analize, u vidu Due Dilligence analize, prezentuje Agenciji sve podatke koji su od značaja da bi se postupak privatizacije uspešno sproveo. Tek nakon toga, Agencija za privatizaciju objavljuje Javni poziv (u domaćim i stranim javnim glasilima) koji je dostupan svim zainteresovanima za učešće na tenderu za kupovinu kapitala subjekta privatizacije. Prema tome, savetnik nikako ne može da utiče na to ko će se pojaviti kao učesnik na tenderu, već je obavezan da proda tendersku dokumentaciju svakom pravnom i fizičkom licu koje izrazi interes za učešće na tenderu.

Zapanjuje konstatacija u Izveštaju Saveta da finansijski savetnici istovremeno rade i za Agenciju i za potencijalnog kupca, a da se pri tome ne navodi ni jedan primer. Odgovorno tvrdimo da ne postoji ni jedan primer da je konsultant Agencije istovremeno i savetnik bilo kog potencijalnog kupca jer je u ugovoru koji Agencija zaključuje sa konsultantima (savetnicima) takvo ponašanje strogo sankcionisano.

Što se tiče primedbe da su savetnici ključni u izboru prioriternih ponuda i odlučivanju koje će se ponude prihvatiti, treba reći da u postupku tenderske prodaje ne postoje «prioritetne ponude», pa je stoga nejasno na koje se ponude misli. Sve ponude koje se podnesu u postupku tenderske privatizacije imaju jednak tretman i za sve postoje ista pravila, a koja se odnose na način i postupak podnošenja, sastavljanja, pakovanja i otvaranja, što je detaljno precizirano u Instrukcijama za ponuđače koje svi ponuđači dobijaju i koje su deo tenderske dokumentacije. Zadatak savetnika u ovom delu tenderskog postupka jeste da izvrši tehničku analizu i evaluaciju pristiglih ponuda i da na osnovu toga sačini prezentaciju Agenciji za privatizaciju. Napominjemo da se evaluacija pristiglih ponuda vrši isključivo na osnovu uslova i kriterijuma navedenih u Javnom pozivu, a vrednovanje podnetih ponuda na osnovu preciznih i unapred poznatih matematičkih kriterijuma koji su prethodno bili dostupni svakom učesniku u okviru Instrukcija za ponuđače. Odgovorno tvrdimo da ne postoji niti jedan učesnik (potencijalni kupac) bilo kog tenderskog postupka, koji unapred, pre dostavljanja ponude, nije bio upoznat sa načinom evaluacije ponuda. Postupak evaluacije ponuda ne sadrži kvalitativne, već isključivo kvantitativne kriterijume, o čemu je predstavnik Saveta detaljno upoznat u razgovoru sa ministrom i direktorom Agencije. Na osnovu ovako izvršene prezentacije, Agencija za privatizaciju prezentira članovima Tenderske komisije pristigle ponude i predlaže donošenje odgovarajućih odluka.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Tačni su navodi da savetnici Agencije za privatizaciju vrše procenu vrednosti kapitala subjekata koji se privatizuju, ali samo radi postojanja okvira za evaluaciju ponuda i u cilju mogućnosti utvrđivanja adekvatnosti pristiglih ponuda. Savetnici, međutim, nikako ne mogu uticati na trenutak u kojem će se vršiti ovakva procena, jer se ona vrši nakon utvrđivanja metoda prodaje kapitala i izbora savetnika, što niukom slučaju ne zavisi od njihove volje.

U postupku evaluacije pristiglih ponuda, pravni savetnici Agencije obavezni su da, kao prethodno pitanje, utvrde da li ponuđači ispunjavaju kvalifikacione kriterijume (iz Javnog poziva), kako bi uopšte moglo da se pristupi analizi samih ponuda i za istinitost, tačnost i savesnost u svom radu, odgovorni su Agenciji za privatizaciju. Treba napomenuti da se sve aktivnosti nakon otvaranja ponuda, a u postupku evaluacije, odvijaju na sednicama Tenderske komisije, u kome svi članovi Tenderske komisije imaju pravo i obavezu da učestvuju, postavljaju pitanja, zahtevaju odgovore i traže od pravnih i finansijskih savetnika obrazloženje za njihove stavove i tvrdnje. Kada je reč o prigovoru jednog od ponuđača na tenderu za BPI, treba imati u vidu da se radi o ponuđaču koji ni nakon naknadno ostavljenog roka odobrenog od strane Tenderske komisije, nije dostavio dokaz o ispunjenosti kvalifikacionih kriterijuma za učešće na ovom tenderu, u formi koja mu je unapred bila predočena u Instrukcijama za ponuđače.

Tačna je konstatacija da prava manjinskih akcionara nisu uređena zakonom. Međutim pogrešno je mišljenje Saveta da ovo pitanje treba da bude uređeno Zakonom o privatizaciji, i da je ovaj problem posledica tako koncipiranog zakona, s obzirom da bi to bilo suprotno celokupnom uporednom zakonodavstvu. Naime, **materija zaštite manjinskih akcionara ne može biti predmet zakona kojima se uređuje promena oblika svojine**, takozvanih tranzicionih zakona čija je primena vremenski ograničena, kao što je Zakon o privatizaciji, pošto se radi se o institutu «zaštite manjinskih akcionara» kao trajnoj kategoriji, odnosno trajnom procesu.

U uporednom zakonodavstvu materija «zaštite manjinskih akcionara» uređuje se posebnim zakonima o preuzimanju (take over) akcionarskih društava (Hrvatska, Slovenija, Reublika Srpska, Nemačka, Austrija itd.). Druge zemlje ovu materiju uređuju u okviru zakona o finansijskim tržištima ili u zakonima kojima se uređuje status privrednih društava.

Kod nas je ova materija već uređena Zakonom o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih organizacija (“Sl. List. SRJ“ br.65/2002), mada podnormirano i u nekoliko članova u Zakonu o preduzećima.

Sve ovo ukazuje na pogrešnu konstataciju Saveta da ova pitanja treba urediti Zakonom o privatizaciji.

U okviru iste tačke, postavlja se pitanje da li **Komisija za ovlašćenja hartija od vrednosti** (pretpostavljamo da Savet zna pravi naziv institucije i da je omaškom upotrebljen pogrešan, ali ako ipak nismo u pravu naziv institucije je **Komisija za hartije od vrednosti**) štiti interese akcionara. Prema našem saznanju i iskustvu koje imamo u radu sa Komisijom, ta institucija ravnomerno štiti interese svih akcionara na finansijskom tržištu.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Zakonom o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji ("Službeni list SFRJ", br. 84/89 i "Službeni list SRJ", br. 37/93, 28/96) uređuju se uslovi za sprovođenje i postupak prinudnog poravnjanja, stečaja i likvidacije pravnih lica određenih tim zakonom. Imajući u vidu odredbe napred navedenog zakona, koje utvrđuju nadležnost sudova, kao organa u postupku prinudnog poravnjanja, stečaja i likvidacije, nejasne su i neprimerene primedbe Agenciji za privatizaciju koje se odnose na postupak stečaja, sudska veća, stečajne upravnike. Bez obzira koliko bile jasne i koncizno formulisane odredbe Zakona o privatizaciji, jasno je da neće urediti odredbe drugog zakona.

Sektor kontrole Agencije za privatizaciju, saglasno članu 5 Zakona o privatizaciji, članu 10 Zakona o Agenciji za privatizaciju Republike Srbije i zaključenog Ugovora vrši kontrolu i nadzor nad izvršenjem zaključenih ugovora o kupoprodaji društvenog kapitala.

U postupku kontrole, a u okviru svojih nadležnosti, Sektor kontrole utvrđuje da li kupac izvršava svoje ugovorom preuzete obaveze, i to sa aspekta:

EKONOMSKOG - isplata kupoprodajne cene, obezbeđenje bankarske garancije na ime ugovorenih investicionih ulaganja, kontinuitet poslovanja, otuđenje osnovnih sredstava, isplata dividendi u slučaju ostvaranja profita i otuđenje akcija;

SOCIJALNOG – poštovanje kolektivnih ugovora i radnopravnih propisa, otpuštanje zaposlenih; i

PRAVNOG – održavanje osnivačke skupštine, izbor organa upravljanja, usvajanje statuta, odluke o promeni oblika organizovanja, upis promene oblika organizovanja subjekta privatizacije kod nadležnog registar suda.

Sektor kontrole Agencije za privatizaciju, u postupku kontrole, a u cilju utvrđivanja tačnog činjeničnog stanja, vrši uvid u dokumentaciju subjekta privatizacije uvidom na licu mesta, posetom subjekta privatizacije u njegovom sedištu, kao i proverom dokumentacije, koju po zahtevu ili opomenama Sektora kontrole Agencije kupac dostavlja kao dokaz da izvršava ugovorom preuzete obaveze.

Shodno tome, Sektor kontrole je do sada uputio 632 zahteva za dostavljanje dokumentacije u skladu sa Ugovorom. U 356 subjekta privatizacije izvršena je kontrola uvidom na licu mesta, posetom subjekta privatizacije u njegovom sedištu. U prostorijama AP tokom ovog perioda održano oko 220 sastanaka sa predstavnicima subjekata privatizacije.

U cilju decentralizacije i efikasnijeg sprovođenja postupka, Agencija za privatizaciju organizovala je rad sektora kontrole u regionalnim kancelarijama i to u : Nišu, Novom Sadu, Kragujevcu i Kraljevu.

Prema evidenciji Sektora kontrole zbog neizvršenja ugovorom preuzetih obaveza do sada je raskinut 31 ugovor.

Pritužbe na nekompetentnost trgovinskih sudova i mogućnost zloupotrebe, odnosno korupcije ne možemo komentarisati jer kontrola rada Trgovinskih sudova ne spada u

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

nadležnost Agencije za privatizaciju. Napominjemo da postoje određena nerazumevanja postupka privatizacije i samim tim donošenje odluka koje nisu u skladu sa zakonom ali to su pojedinačni slučajevi. Najnoviji slučaj takve odluke je rešenje Trgovinskog suda u Užicu, kojim se odbija zahtev za upis u sudski registar promene oblika organizovanja i promene lica ovlašćenog za zastupanje društvenog preduzeća "Jelen Do". Upis je odbijen jer "kako kupac postaje većinski vlasnik kapitala preduzeća stiče pravo na upravljanje preduzećem, a samim tim stiče i pravo na dozvole koje su date društvenom preduzeću "Jelen Do" u pogledu eksploatacije mineralnih sirovina, što praktično znači da je preko pomenutog ugovora (ugovor o kupoprodaji društvenog kapitala javnim tenderom, primedba autora) preneto na kupca i pravo za korišćenje prirodnog bogatstva - mineralnih sirovina." Takav razlog za donošenje pomenutog rešenja ne postoji jer, bez obzira na prodaju društvenog kapitala, preduzeće je, a ne kupac, nosilac prava na dozvole a samim tim i dalje korisnik, ovlašćen za eksploataciju mineralnih sirovina.

Za preduzeće "Agroseme" iz Sremske Mitrovice sudski postupak je u toku.

Na pitanje šta je Agencija preduzela u vezi nelegalno stečenog kapitala i "prljavog novca" koji je angažovan prilikom kupoprodaje "državnih firmi", odgovor je da je taj deo posla u nadležnosti drugih državnih organa pa se njima treba obratiti sa takvim zahtevom.

Ukoliko je kod prodaje pojedinih preduzeća bilo indicija o "evidentnim slučajevima pranja novca", Agencija je upućivala zainteresovane strane da se obrate nadležnim organima ili se, kao u slučaju preduzeća Vetprom iz Sombora, sama obratila Saveznoj komisiji za sprečavanje pranja novca.

S obzirom da se u Izveštaju Saveta navode preduzeća za koja se sumnja da se radilo o "PRANJU NOVCA" prilikom kupoprodaje i postavlja pitanje šta je Agencija preduzela u tim slučajevima, dajemo sledeći izveštaj:

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

ERDEVİK, ŠİD

Preduzeće "Erdevik" iz Šida privatizovano je prema ranijim zakonima, pa Agencija nije učestvovala u prodaji tog preduzeća.

RATKOVO, RATKOVO

Sektor kontrole pismeno je opomenuo kupca, dana 6.10.2003. godine za dostavljanje bankarske garancije na ime obaveze investiranja, sa pozivom da isto učini bez odlaganja. Kupac nije postupio po ovoj opomeni, te mu je dana 24.11.2003. godine poslata Druga opomena pred raskid ugovora sa pozivom da u naknadno ostavljenom roku dostavi bankarsku garanciju na iznos od 15.949.000,00 dinara, uz obaveštenje da će u slučaju nepostupanja po istoj ugovor biti raskinut. Kupac je postupajući po ovoj opomeni dana 27.11.2003. godine dostavio nalaz i mišnjelje ovlašćenog revizora kao dokaz da je izvršio ugovoreno investiciono ulaganje.

VETPROM, SOMBOR

Preduzeće Vetprom iz Sombora prodato je na aukciji održanoj dana 12. maja 2003. godine, konzorcijumu menadžmenta istog preduzeća. S obzirom da su zaposleni tog preduzeća uputili dopis Agenciji navodeći da je depozit za učešće na aukciji plaćen novcem sa žiro računa subjekta privatizacije, preko nedozvoljenih transakcija od strane konzorcijuma, Agencija za privatizaciju je uputila dopis Saveznoj komisiji za sprečavanje pranja novca tražeći da Komisija preduzme mere iz svoje nadležnosti i o tome obavesti Agenciju za privatizaciju kako bi se donela odgovarajuća odluka u vezi ugovora o prodaji društvenog kapitala.

ZVEZDA, SOMBOR I SLOBODA, NOVI SAD

Ova preduzeća ne postoje u evidenciji baze podataka Agencije za privatizaciju.

Za "PROBLEMATIČNE SLUČAJEVE PRIVATIZACIJE KADA NOVI VLASNIK NE ISPUNJAVA UGOVORNE OBAVEZE ", dajemo sledeći izveštaj:

VENAC, SOMBOR

Kontrole u subjektu privatizacije uvidom na licu mesta posetom u njegovom sedištu izvršene su dana 06.08.2003. godine i 04.11.2003. godine. Kupcu je dana 19.11.2003. godine poslata opomena sa pozivom da dostavi dokaze kojima se potvrđuje da izvršava ugovorom preuzete obaveze. Preduzeće je po opmeni dostavilo nepotpunu dokumentaciju. Ukoliko i u naknadno ostavljenom roku preduzeće ne dostavi traženu dokumentaciju, kojom dokazuje ispunjenje ugovornih obaveza, ugovor će biti raskinut.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

GRANIT, SOMBOR

Regionalnoj kancelariji u Novom Sadu je naloženo da u postupku kontrole izvršenja ugovornih obaveza poseti subjekt privatizacije u njegovom sedištu. Ova kancelarija je pokušavala da isto učini u više navrata i do sada, ali nije bila u mogućnosti s obzirom da je kupac dogovoreni sastanak odlagao. Naloženo je da se u toku ove nedelje neizostavno izvrši postupak kontrole. Nakon utvrđivanja tačnog činjeničnog stanja biće preduzete odgovarajuće mere.

CRVENA ZVEZDA, SOMBOR

U postupku kontrole izvršenja ugovora, a u cilju utvrđivanja tačnog činjeničnog stanja, Sektor kontrole posetio je subjekt privatizacije u njegovom sedištu dana 16.12.2003. godine, kada je konstatovano da se zaposleni nalaze u generalnom štrajku. U cilju prevazilaženja nastale situacije, Agencija za privatizaciju, u okviru svojih nadležnosti preduzeće sve neophodne mere i aktivnosti da se u ovom subjektu privatizacije nastavi kontinuitet poslovanja. Ukoliko problemi ne budu prevaziđeni, ugovor će biti raskinut.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

PRILOG 3.

KOMENTAR NA PRIMERE PREZENTOVANE U IZVEŠTAJU

Za ilustrativne primere Saveta, a nakon sprovedenog postupka kontrole za subjekte privatizacije, utvrđeno je sledeće:

PKB TRANSPORT, KRAGUJEVAC

Javna aukcija za navedeno preduzeće održana je dana 30.06.2003. godine. Kupac 70 % društvenog kapitala navedenog preduzeća je Dragoljub Milovanović iz Kragujevca, inače direktor tog preduzeća. Kupoprodajna cena iznosila je 2.100.000,00 dinara koju je kupac u obavezi da plati u šest godišnjih rata.

Vrednost kapitala subjekta privatizacije procenjena je primenom metode korigovane knjigovodstvene vrednosti u skladu sa Uredbom o metodologiji za procenu vrednosti kapitala i imovine ("Sl. glasnik RS", br. 45/01 i 45/02.).

Sektor kontrole Agencije za privatizaciju, u okviru svojih nadležnosti preduzeo je potrebne mere i aktivnosti kako bi se utvrdilo činjenično stanje u pravnoj stvari prigovora da je u Programu privatizacije ovog subjekta privatizacije prijavljeno 279 zaposlenih, tj. da su ovim brojem obuhvaćeni svi zaposleni PKB Transport i PKB Kragujevac. Pri tome, zaposleni iz preduzeća PKB Kragujevac danom potpisivanja Ugovora o kupoprodaji društvenog kapitala, njih ukupno 167, nisu formalno preuzeti od strane PKB Transporta, kako je bilo propisano zaključenim sporazumom između ova dva pravna subjekta. Sektor kontrole Agencije za privatizaciju postupajući po prigovoru, a u okviru svojih nadležnosti, preduzeo je sve potrebne mere i aktivnosti kako bi se utvrdilo činjenično stanje, kako uvidom na licu mesta, tako i preduzimanjem svih potrebnih pravnih i drugih radnji.

Agencija za privatizaciju se obratila pismenim podneskom Trgovinskom sudu u Kragujevcu, kao nadležnom Registar sudu, radi dobijanja autentičnog obaveštenja o upisanim podacima za preduzeće DP Kragujevac i PKB Transport. Trgovinski sud je obavestio Agenciju za privatizaciju o činjeničnom stanju koje je pratilo upis ova dva pravna subjekta od 18.05.1995. do 24.02.2001. godine. U ovom obaveštenju Trgovinski sud je izvestio Agenciju za privatizaciju da nije u mogućnosti da odgovori na postavljeni upit koliko je umanjena vrednost upisanog društvenog kapitala PKB Kragujevac nakon osnivanja preduzeća PKB Transport, iz razloga što subjekt upisa nije sproveo postupak smanjenja osnovnog kapitala, niti je vrednost osnovnog kapitala utvrđena po važećem Zakonu o preduzećima, uz obrazloženje da se sve ove promene u sudski registar upisuju po prijavi subjekta upisa. Takođe, navedeno je da je nakon registrovanog saglašavanja PKB Transporta sa Zakonom o preduzećima 24.04.2001. godine i organizovanja u društveno preduzeće PKB Kragujevac izgubilo svojstvo osnivača ovog subjekta privatizacije. Uvidom u spise predmeta, konstatovano je da postoji sporazum zaključen između preduzeća PKB Transport i PKB Kragujevac i Odluka Skupštine PKB Transport sa sednice održane 08.02.2001. godine kojom se prihvata prelazak svih zaposlenih iz PKB Kragujevca u PKB

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Transport zaključno sa 06.02.2002. godine. Na osnovu postojanja ovog pravnog osnova, Agencija za privatizaciju je sugerisala zaključenje sporazuma koji ima za predmet zasnivanje radnog odnosa na neodređeno vreme svih zaposlenih iz preduzeća PKB Kragujevac u PKB Transport. Agencija za privatizaciju i dalje vrši postupak kontrole izvršenja ugovorenih obaveza kupca u ovom subjektu privatizacije.

Iz izloženog sledi da je problem sa brojem zaposlenih, koji su ostali van preduzeća, PKB Transport nastao kao posledica ranijih statusnih promena. Odluke o tim promenama donosili su upravo ti radnici dok su bili samoupravljači. Kupac je, na predlog Agencije, prihvatio da odmah zasnuje radni odnos na neodređeno vreme sa svim zaposlenim bivšeg PKB Kragujevac, u skladu sa napred navedenim Sporazumom.

Primedba Saveta da direktor ostvaruje prihod od izdavanja u zakup objekata preduzeća ne stoji s obzirom da su to prihodi preduzeća koji se koriste i raspoređuju u skladu sa zakonom i odlukama nadležnih organa preduzeća.

15. SEPTEMBAR, VALJEVO

Javna aukcija za navedeno preduzeće održana je dana 13.11.2002. godine. Kupac 70 % društvenog kapitala navedenog preduzeća bio je konzorcijum fizičkih lica koji je predstavljao Miloš Filipović. Proglašeni kupac je bio jedini učesnik na aukciji, tako da je 70% društvenog kapitala prodato po početnoj ceni.

Kontrola u subjektu privatizacije uvidom na licu mesta posetom u njegovom sedištu izvršena dana 13.11.2003. godine. Pored ostalog, konstatovano da kupac nije izvršio ugovorenu obavezu dostavljanja bankarske garancije na ime investicionog ulaganja. Kupac je opomenut pismeno i pozvan da ovu ugovorenu obavezu izvrši bez odlaganja. Reagujući na opomenu, kupac je zatražio produženje roka za dostavljanje garancije uz napomenu da su određena ulaganja već izvršena. Dodatni rok nije odobren, već je sektor kontrole kupcu dostavio drugu opomenu pri čemu je data mogućnost da se umesto garancije dostavi dokaz da je ulaganje izvršeno. Uz drugu opomenu dostavljeno je i obaveštenje da će u slučaju nepostupanja po istoj ugovor biti raskinut.

Imajući u vidu primedbu Saveta da je prilikom privatizacije ovog preduzeća došlo do prikrivanja informacija u odnosu na imovinu preduzeća, napominjemo da je sastavni deo programa privatizacije, za svako privatizovano preduzeće, pored ostale verodostojne dokumentacije, izjava direktora o sveobuhvatnosti imovine kojom pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću garantuje da su podaci, navedeni u programu privatizacije preduzeća tačni. U slučaju davanja netačnih podataka, Agencija za privatizaciju podnosi krivičnu prijavu protiv odgovornog lica.

S obzirom da Savet navodi da je konzorcijum kupio većinu akcija pod povoljnim uslovima, ne ponudivši isto ostalim zaposlenima, upućujemo Savet na činjenicu da udruživanje u konzorcijum, radi kupovine društvenog kapitala, nije u nadležnosti Agencije već je to legitimno pravo svakog pravnog subjekta koje može a ne mora da iskoristi. Javni poziv za predmetno preduzeće je bio objavljen i svi zainteresovani su mogli da organizuju konzorcijum ili samostalno da se prijave kao kupci društvenog kapitala.

Primedba da "predstavnicima akcionara u Skupštini nije dostavljen ugovor o kupoprodaji i da ga oni nisu potpisali iako je to zakonom predeviđeno" upućujemo na činjenicu da ugovor potpisuje lice ovlašćeno za zastupanje preduzeća, odnosno direktor preduzeća..

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

KIJEVO KAMENOLOM, BEOGRAD

Javna aukcija za navedeno preduzeće održana je dana 26.07.2002. godine. Kupac 70 % društvenog kapitala navedenog preduzeća bilo je preduzeće "ADIGE BITUMI" iz Italije. Aukcija je bila zakazana za 11.07.2002. godine. Međutim, kako je preduzeće tek nakon isteka roka za prijavu regulisalo pravo na eksploataciju mineralne sirovine sa nadležnim ministarstvom, Agencija je, nakon konsultacije sa Ministarstvom za privredu i privatizaciju, donela odluku o odlaganju javne aukcije za 26.07.2002. godine.

Odluka o odlaganju je prosleđena svim zainteresovanim kupcima, odnosno licima koja su otkupila aukcijsku dokumentaciju, kao i subjektu privatizacije. Tom prilikom su kupci obavešteni da su počeli da teku novi rokovi za podnošenje prijave za učešće na javnoj aukciji. Na aukciju se prijavio samo jedan učesnik u novom roku, tj. gore navedeno preduzeće iz Italije.

Predmet aukcijske prodaje navedenog preduzeća je 70 % društvenog kapitala, a ne gradsko građevinsko zemljište koje je u državnoj svojini i koje se ne može otuđivati, niti je, kao takvo, moglo da uđe u procenu vrednosti kapitala navedenog preduzeća. Drugim rečima, privatizacija preduzeća nije imala za rezultat prenošenje gradskog građevinskog zemljišta u imovinu preduzeća. Gradsko građevinsko zemljište i dalje pripada državi i njena je svojina.

Sektor kontrole pismeno je opomenuo kupca za dostavljanje bankarske garancije na ime ugovorenog investicionog ulaganja, sa pozivom da to učini bez odlaganja. Kupac nije dostavio bankarsku garanciju, već pismenim dopisom obavestio Agenciju za privatizaciju da je izvršio investiciono ulaganje u iznosu od 120.000.000,00 dinara, iako je ugovorena obaveza 4.588.800,00 dinara. Kupcu je poslata opomena sa pozivom da dostavi relevantne dokaze u prilog navoda da je izvršio investiciono ulaganje u subjekat privatizacije.

PEKABETA, BEOGRAD

Preduzeće "PEKABETA" je privatizovano po ranijim propisima pa Agencija nije mogla sprovesti predmetnu privatizaciju, niti raspolaže podacima o istoj.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

JEDINSTVO, APATIN

Poljoprivredno preduzeće “Jedinstvo“ iz Apatina nije prodato kao što se navodi u Izveštaju Saveta. Tenderska komisija je odbila da, na predlog Agencije, odobri rezultate tendera. Prema Uredbi ovakva situacija rezultira neuspelim tenderom. Nakon što je Agencija obavestila učesnike na tenderu o odluci Tenderske komisije, usledio je prigovor prvorangiranog učesnika nadležnom ministarstvu, koje je svojim rešenjem prigovor uvažilo i postupak vratilo na prvostepeno odlučivanje.

Podsećanja radi, neophodno je istaći da je prvi tenderski postupak prodaje kapitala ovog preduzeća neuspeo. Dve prispele ponude na prvom tenderu Agencija je ocenila kao ponude koje ne zadovoljavaju kriterijum adekvatnosti kupoprodajne cene za kapital preduzeća, a što je svojom odlukom Tenderska komisija odobrila.

MITROS, SREMSKA MITROVICA

Preduzeće “Mitros“ iz Sremske Mitrovice takođe, suprotno navodima iz Izveštaja Saveta, nije prodato, pa samim tim nije ni prodato u bescenje. Tender za ovo preduzeće nalazi se u fazi pregovora sa jedinim ponuđačem.

Koristimo, uzgred, priliku da ukažemo na detalj po kome Izveštaj, slučajnim ili namernim propustom, pored podataka o imovini i prihodima preduzeća (prema čijoj tačnosti se ovom prilikom ne opredeljujemo), ne sadrži i podatke o obavezama i rashodima preduzeća, kako korisnici Izveštaja ne bi bili u prilici da poseduju kompletnu informaciju o finansijskom stanju preduzeća i njegovoj potencijalnoj atraktivnosti za investitore.

Takođe podsećamo na javnosti već prezentirane informacije o tome da se u ovom slučaju radi o ponovljenom tenderskom postupku, obzirom da je prvi pokušaj tenderske prodaje neuspeo, jer ni jedna ponuda nije dostavljena, kao i na činjenicu da je krajem prošle godine pokrenut postupak prinudne naplate poreskih obaveza ovog preduzeća kroz aktiviranje hipoteke na nepokretnoj imovini – fabričkoj zgradi sa zemljištem.

BEOGRADSKA PEKARSKA INDUSTRIJA, BEOGRAD

Navodi iz Izveštaja koji se tiču tendera za preduzeće “Beogradska pekarska industrija“ su takođe netačni i u velikoj meri nekonzistentni.

Naime, konzorcijum, koga je na ovom tenderu predstavljala firma “St.Michael Enterprises“ iz Beograda, nije onemogućen da učestvuje na ovom tenderu «iako su rangirani kao prvi» nego je njegova ponuda odlukom Tenderske komisije proglašena nevažećom jer nije ispunila uslove definisane u javnom pozivu, ni nakon dva dodatno odobrena roka da to učini. Ponude koje ne ispunjavaju kvalifikacione uslove nisu predmet ocene.

Navedeno znači da odluka Tenderske komisije kojom se ne odobravaju rezultati tendera, nije mogla kao posledicu imati isključenje konzorcijuma, koga je na ovom tenderu

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

predstavljala firma "St.Michael Enterprises", "kao prvoplasiranog ponuđača" jer isti i nije bio rangiran na tender listi.

Ali, ovaj put, tačan je navod iz Izveštaja da je tender za prodaju kapitala preduzeća "Beogradska pekarska industrija" neuspeo. Naime, Tenderska komisija nije odobrila odluku Agencije o, na osnovu zadovoljenih, prethodno definisanih i učesnicima na tenderu plasiranih, uslova i kriterijuma, utvrđenoj rang listi na kojoj je prvorangirani ponuđač bio konzorcijum East Point Holdings Ltd. Kipar i Žitomlin AD Holding, Beograd.

Izveštaj Saveta povodom ovog slučaja tenderske privatizacije sadrži navode o postojanju sumnje da je u istom prisutno favorizovanje učesnika na tenderu. U ovom kontekstu je interesantno pomenuti da je u ovom tenderskom postupku Agencija, direktno ili indirektno preko prigovora upućenih nadležnom ministarstvu ili Odboru za privatizaciju Skupštine Republike Srbije, bila "optužena" za neadekvatan tenderski postupak i konačne rezultate po istom, od strane sva tri učesnika na tenderu. Stoga se nameće čisto logičko pitanje – ko je onda bio favorizovan.

Podsećamo i ovom prilikom na činjenicu da je na zahtev jednog učesnika na ovom tenderu organizovana vanredna sednica Tenderske komisije na kojoj je sproveden postupak otvaranja kutije u kojoj su se nalazile zapečaćene kopije ponuda i njihovo poređenje sa originalima ponuda na osnovu kojih je formirana tender lista i koji su u prethodnoj proceduri prezentirani Tenderskoj komisiji.

Na ovoj sednici, a po detaljnom uvidu u kopije ponuda izvršenom od strane predstavnika ponuđača, članova tenderske komisije, kao i predstavnika Odbora za privatizaciju Skupštine Republike Srbije (što je potvrđeno zapisnikom potpisanim od strane svih prisutnih), utvrđena je apsolutna istovetnost originala ponuda na osnovu kojih je rađena evaluacija i prezentacija ponuda sa zapečaćenim kopijama koje Agencija, upravo za svrhe mogućnosti ovakve provere, propisuje procedurom i čuva u svom sefu.

JELEN DO, JELEN DO

Podaci iz Izveštaja Saveta koji se odnose na tender za preduzeće "Jelen Do" su kontradiktorni, jer se u jednoj rečenici tvrdi da je prvoplasirani učesnik na ovom tenderu, konzorcijum koga je predstavljala firma "St.Michael Enterprises" iz Beograda, potpisao ugovor o prodaji a u sledećoj rečenici se navodi da je isti konzorcijum bio sprečen da potpiše ugovor o prodaji.

Faktičko stanje je sledeće: Prvoplasirani na ovom tenderu, konzorcijum koga je predstavljala firma "St.Michael Enterprises" iz Beograda, je potpisao Kupoprodajni ugovor ali nije u skladu sa rokovima definisanim u Ugovoru uplatio kupoprodajnu cenu i dostavio bankarsku garanciju za, ugovorom preuzete, obaveze po osnovu investicionog i socijalnog programa.

Saglasno odredbama, Ugovor nije stupio na snagu i u daljem postupku se prešlo na pregovore sa drugoplasiranim ponuđačem, firmom "Našice cement" sa kojom je potpisan Kupoprodajni ugovor i koja je, svoje obaveze po osnovu uplate kupoprodajne cene i

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

dostavljanja bankarske garancije za obaveze po osnovu investicionog i socijalnog programa, ispunila u Ugovorom definisanim rokovima.

Prema svemu navedenom, tender za prodaju većinskog kapitala preduzeća "Jelen Do", suprotno navodima iz Izveštaja Saveta, nije poništen nego je uspešno okončan.

MLEKARA, SEVOJNO

Ugovor o kupoprodaji društvenog kapitala metodom javne aukcije II/2 Ov. Br. 985/03 zaključen je dana 11.04.2003. godine između subjekta privatizacije, kupca kapitala Branka Uzelca iz Bačke Topole, Kozaračka 13 i Agencije za privatizaciju.

Kontrola je u subjektu privatizacije, obavljena je u više navrata, poslednji put izvršena 12.11.2003. godine. Sektor kontrole je konstatovao da u subjektu privatizacije postoji smanjeni obim poslovnih aktivnosti, pa samim tim i prihoda. Poremećaji u poslovanju postojali su i pre prodaje preduzeća. Kupcu je zbog nedostavljanja bankarske garancije na ime ugovorenih investicionih ulaganja u iznosu od 8.123.000,00 dinara dana 07.10.2003. godine poslata opomena sa pozivom da bankarsku garanciju dostavi odmah, bez odlaganja, uz obaveštenje da će u slučaju nepostupanja po istoj ugovor biti raskinut. Zbog neizvršavanja ove ugovorene obaveze u roku, dana 12.12.2003. godine, kupac je pismeno obavešten da se ugovor raskida.

SEME, BEOGRAD

Agencija za privatizaciju je Rešenjem br. 466/02-RVP-LjM od 24.02.2003. godine verifikovala procenu vrednosti osnovnog i ukupnog kapitala subjekta privatizacije sa stanjem na dan 31.12.2001. godine.

Saglasno Uredbi o metodologiji za procenu vrednosti kapitala i imovine ("Sl. Glasnik RS", broj 45/01 i 45/02) za potrebe aukcijske prodaje, vrednost kapitala subjekta privatizacije procenjena je metodom likvidacione vrednosti.

Navedenim rešenjem verifikovan je i raspon između donje i gornje granice vrednosti ukupnog kapitala procenjenog na dan 31.12.2001. godine. Sastavni deo elaborata o proceni kapitala subjekta privatizacije je i izjava odgovornog lica u preduzeću o sveobuhvatnosti imovine i obaveza, koju daje pod moralnom, materijalnom i krivičnom odgovornošću. Izdavanje imovine subjekta privatizacije u zakup, nakon privatizacije, nije suprotno odredbama kupoprodajnog ugovora. Kupac je pismeno opomenut da dostavi bankarsku garanciju na ime ugovorenih investicionih ulaganja u subjekat privatizacije u iznosu od 12.014.000,00 dinara.

Postupajući po opomeni, kupac je dostavio Rešenje Trgovinskog suda u Beogradu kao nadležnog registar suda o izvršenom upisu dokapitalizacije u iznosu od 12.014.000,00 dinara. Agencija za privatizaciju je pismenim putem pozvala kupca da u skladu sa odredbama ugovora dostavi nalaz i mišljenje ovlašćenog revizora.

RUL, LESKOVAC

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Ugovor o kupoprodaji društvenog kapitala je raskinut zbog nepostupanja kupca po Ugovoru. Kupac nije dostavio bankarsku garanciju na ime ugovorenih investicionih ulaganja u subjekat privatizacije. Pred Trgovinskim sudom u Beogradu, kao nadležnim sudom u ovoj pravnoj stvari, u toku je postupak po tužbi tužioca AP za raskid ugovora. Usvojena je privremena mera zabrane raspolaganja imovinom subjekta privatizacije. Posebno napominjemo da je zakonom utvrđeno da kupci društvenog kapitala u postupku privatizacije mogu biti domaća ili strana pravna ili fizička lica, u skladu sa zakonom pa nema osnova primedba na delatnost koju obavlja kupac ovog preduzeća.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

PRILOG 4.

KOMENTAR NA BELEŠKE SA RAZGOVORA IZMEĐU PREDSTAVNIKA SAVETA ZA BORBUTIV KORUPCIJE, MINISTARSTVA ZA PRIVREDU I PRIVATIZACIJU I AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU

U Izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije (u daljem tekstu: Savet), daje se osvrt i na razgovore koje je član Saveta, g-đa Zagorka Golubović obavila sa ministrom za privredu i privatizaciju, gospodinom Aleksandrom Vlahovićem, direktorom Agencije za privatizaciju, dr Mirkom Cvetkovićem i njihovim saradnicima. Ova dva razgovora održana su u decembru 2003. godine na zahtev Ministarstva za privredu i privatizaciju i Agencije za privatizaciju, a u cilju prezentacije postupka privatizacije i davanja direktnih odgovora na predstavke dostavljene Savetu. Takođe, na sastanku je dostavljena i opsežna dokumentacija vezana za dosadašnje sprovođenje postupka privatizacije. U toku oba razgovora kod predstavnika Saveta zaduženog za praćenje privatizacije je zabeleženo evidentno odsustvo poznavanja: osnovnih načela privatizacije, zakonskih propisa i procedura po kojima se sprovodi privatizacija u Srbiji i nadležnosti institucija koje su zakonom ovlašćene za sprovođenje privatizacije. Stoga ne čudi da i posle višerasovnog objašnjavanja kako zakonski funkcioniše postupak privatizacije u Srbiji i detaljnih odgovora na sva postavljena pitanja i predstavke, Izveštaj sadrži niz nelogičnosti i materijalnih grešaka čak i u segmentu koji se odnosi na direktan prenos stavova Ministarstva za privredu i privatizaciju i Agencije za privatizaciju. U nastavku se daju primeri i pojašnjenja ovih pogrešno prenetih stavova.

1. U osnovnim podacima vezanim za dosadašnji tok privatizacije navodi se da su u “25 preduzeća na aukcijskoj prodaji poništeni ugovori najčešće zbog toga što novi vlasnici nisu izvršavali ugovorne obaveze u postprivatizacijskom postupku, ili ponuđač nije mogao da pribavi garanciju od banke za ponuđeni kapital“. Konstatacija je netačna pošto kupac u aukcijskoj prodaji dostavlja garanciju za ugovorene investicije, a ne za ponuđeni kapital, koji se plaća ili odjednom (pa nema potrebe za dostavljanje garancije) ili na rate (kada kupac zalaže kod Agencije za privatizaciju akcije preduzeća do konačne isplate pune kupoprodajne cene).

U okviru analize institucija angažovanih u realizaciji procesa privatizacije navedeno je da: “drugim rečima, ceo postupak privatizacije, uključujući i kontrolu, nalazi se u rukama Agencije, a u krajnjoj liniji Vlade Republike Srbije, kojoj Agencija dostavlja mesečne izveštaje i sve ugovore, koje Ministarstvo prosleđuje skupštinskom Odboru za privatizaciju“, “Unutrašnju kontrolu rada Agencije sprovodi Tenderska komisija (koju takođe postavlja Ministarstvo)“, kao i “U svemu tome, uloga Parlamenta je, čini se, marginalizovana, budući da se do sada nije ozbiljnije raspravljalo o rezultatima i problemima privatizacije na skupštinskom zasedanju, već je uloga prepuštena Odboru za privatizaciju, koji jednom mesečno raspravlja o ugovorima“. Prvi pogrešan zaključak koji se može izvesti iz ovog navoda je da kroz zakonsko ovlašćenje za kontrolu Agencija za privatizaciju kontroliše samu sebe. Naime, kontrola postupka privatizacije odnosi se na kontrolu sprovođenja ugovornih obaveza kupca, a ne na kontrolu sprovođenja postupka privatizacije od strane

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Agencije za privatizaciju. Kontrolu sprovođenja privatizacije sprovodi Narodna Skupština Republike Srbije, a na osnovu odredbi člana 62 Zakona o privatizaciji.

Stav da je uloga Parlamenta marginalizovana jer je rasprava prepuštena skupštinskom Odboru je potpuna kontradikcija. Naime, Odbor za privatizaciju je skupštinsko telo koga čine poslanici svih stranaka. Njegov rad je otvoren i za sve druge poslanike koji nisu članovi Odbora, ali i za javnost. Odluka o plenarnoj skupštinskoj debati je stvar Odbora, a ne Agencije i/ili Ministarstva.

Konstatacija vezana za ulogu Tenderske komisije u sprovođenju unutrašnje kontrole rada Agencije za privatizaciju nije zasnovana ni na zakonima, ni na praksi pošto su ingerencije Tenderske komisije jasno definisane i usko vezane za praćenje postupka javnog tendera, tako da je izlišno odgovarati na ovakav navod Saveta.

2. Prilikom analize dokumentacije za privatizaciju u Izveštaju je navedeno: “Što se tiče dokumentacije koju preduzeće dostavlja o vrednosti kapitala i imovine, Agencija to kontroliše preko službe verifikacije na osnovu izveštaja poreske uprave, Geodetskog zavoda, agencije za sanaciju banaka, zahtevajući da onaj ko daje informacije mora garantovati pod materijalnom i krivičnom odgovornošću da su informacije tačne (smatra se da je taj potpis dovoljan da se obezbedi od falsifikovanja informacija, što pomenuti slučajevi dovode u pitanje)“. Verifikacija procene vrednosti kapitala i Programa privatizacije je aktivnost koja se obavlja na osnovu Zakona o privatizaciji, Uredbe o prodaji kapitala i imovine metodom javne aukcije i Uredbe o metodologiji za procenu vrednosti kapitala i imovine, a ne na osnovu izveštaja gore navedenih organa. Izveštaji i druga dokumentacija koji se dobijaju od navedenih organa čine sastavni deo dokumentacije za privatizaciju, čime se obezbeđuje najviši nivo pouzdanosti informacija vezanih za odnos preduzeća i državnih organa. Što se tiče podataka koji se dostavljaju od strane preduzeća i odnose se na njegovo poslovanje i pravni status, oni su obavezno praćeni izjavom datom pod krivičnom i materijalnom odgovornošću da su svi podaci tačni i potpuni, koju potpisuju direktor preduzeća, rukovodilac finansijske službe i rukovodilac pravne službe. Na ovaj način se obezbeđuje najviši mogući nivo pouzdanosti podataka koje dostavlja preduzeće, a nadležni organi poseduju mehanizme da na osnovu date izjave gone pojedince koji nisu ispoštovali propisanu proceduru. U tom smislu Agencija za privatizaciju je pokrenula više krivičnih prijava zbog dostavljanja netačnih, odnosno nepotpunih informacija od strane nadležnih lica.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

3. U analizi kontrole sprovođenja ugovornih obaveza od strane kupca navedeno je: “Jasno su definisane ugovorne obaveze novog vlasnika, ali je pitanje da li je kontrola njihovog izvršenja dovoljno efikasna u pogledu obaveze neotpuštanja radnika do određenog roka i isplate bonusa u određenom roku posle privatizacije, isplata otpremnina u slučaju otpuštanja radnika za čijim je radom prestala potreba, sprovođenje programa obuke, obaveza u pogledu kontinuiteta poslovanja po pravilu od dve godine u okviru date delatnosti preduzeća, u pogledu polaganja investicionih sredstava u predviđenom vremenskom periodu, kao i u pogledu otuđenja svojine u roku od 5 godina“. U okviru Agencije za privatizaciju postoji poseban sektor koji se bavi kontrolom sprovođenja ugovornih obaveza koji redovno i efikasno vrši aktivnosti iz svoje nadležnosti, što se potvrđuje i u podatku da je Agencija za privatizaciju na osnovu nekoliko stotina izvršenih kontrola do sada pokrenula 31 postupak za raskid Ugovora o prodaji.
4. U Izveštaju se takođe navodi da se «najvažniji postupci u privatizaciji regulišu uredbama», što nije tačno, pošto su načela privatizacije, svi bitni elementi postupka privatizacije, kao i sam postupak i način prodaje, definisani Zakonom o privatizaciji, a Vladi Republike Srbije je Zakonom eksplicitno dato ovlašćenje da postupak i način prodaje bliže uredi, što je ona i učinila donošenjem najviših akata koje Vlada RS može da donese, a to su uredbе. Uredbe Vlade RS upravo služe za bliže uređenje postupka izvršenja zakonom propisanih odredbi i takav standardni koncept je Narodna Skupština Republike Srbije i usvojila.
5. Dodatno, u Izveštaju se navode podaci o utrošku sredstava od privatizacije i postavlja se pitanje da li je izveštaj o utrošku sredstava odobrila Narodna Skupština RS. U datim navodima, ponovo se ogleda nepoznavanje kako propisa vezanih za privatizaciju, tako i propisa vezanih za javnu potrošnju. Naime, raspodela sredstava ostvarenih u postupku privatizacije definisana je Zakonom o privatizaciji koji je usvojila Narodna Skupština Republike Srbije. Utrošak dela sredstava koja se odnose na Budžet Republike Srbije, definisan je Zakonom o Budžetu Republike Srbije, koji takođe, svake godine usvaja Narodna Skupština Republike Srbije.
6. U delu Izveštaja koji se odnosi na trgovinske sudove netačno je preneti izjava: “Gospodin Cvetković misli da je potpredsednik Vlade, Batić nadležan za postavljanje Kljajevića za predsednika Trgovinskog suda“. Naime, na načelno pitanje predstavnika Saveta o tome ko je nadležan za postavljanje predednika trgovinskih sudova, rečeno je da Agencija za privatizaciju ne zna detaljnu proceduru oko izbora, ali da pretpostavlja da Ministarstvo pravde, kao nadležno, daje predlog za izbor predsednika trgovinskih sudova Narodnoj Skupštini RS. Zaista nije jasno zašto se ovakav podatak nalazi u Izveštaju Saveta koji se odnosi isključivo na privatizaciju.
7. Po pitanju pranja novca daju se netačna imena nadležnih institucija: a) Komisija za pranje novca (čitaj: Komisija za sprečavanje pranja novca) i b) Agencija za borbu protiv organizovanog kriminala (čitaj: Uprava za borbu protiv organizovanog kriminala), kao i netačna tvrdnja da “stvarna kontrola o optičaju prljavog novca i nelegalno stečenog bogatstva u procesu privatizacije nije obezbeđena“, pošto je

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

zakonski i institucionalno mehanizam kontrole jasno uspostavljen. U tom smislu Agencija za privatizaciju redovno dostavlja sve relevantne podatke vezane za privatizaciju nadležnim institucijama. Takođe, Agencija za privatizaciju je promptno odgovarala i na sve upite dostavljene od nadležnih institucija: Komisije za sprečavanje pranja novca, Uprave za borbu protiv organizovanog kriminala, gradskih i opštinskih odeljenja SUP-a nadležnih za privredni kriminal, republičkog i opštinskih javnih tužilaštava, nadležnih sudova, javnih pravobranilaštva i ostalih.

8. U pogledu sprečavanja monopola takođe se pogrešno navode podaci. Naime, Izveštaj navodi da je “u 600 preduzeća 93% samo jedan kupac“, a situacija je potpuno obrnuta. Naime u 600 preduzeća, koja je obuhvatio pregled privatizovanih preduzeća ubrzanom aukcijskom privatizacijom, a koji je predodčen predstavniku Saveta, u 93% prodatih preduzeća postojao je različit kupac, u 6% prodatih preduzeća jedan kupac je kupio 2 preduzeća, u 1% prodatih preduzeća isti kupac je kupio 3 preduzeća, a samo u jednom slučaju isti kupac je kupio 5 preduzeća!
9. Izveštaj takođe sadrži i netačnu konstataciju da u Agenciji za privatizaciju “postoje konsultanti Svetske banke koji vrše kontrolu implementacije privatizacije“. Naime, Agencija za privatizaciju, angažovala je tri konsultanta Svetske banke sa dugogodišnjim privatizacionim iskustvom u regionu koji, zahvaljujući donaciji Svetske banke, aktivno učestvuju u sprovođenju postupka privatizacije kao i svaki drugi zaposleni u Agenciji za privatizaciju, a ne vrše nikakvu kontrolu implementacije privatizacije.
10. Poslednja konstatacija iz ovog dela Izveštaja je posebno interesantna, a glasi: “Ostalo je neubedljivo decidirano odbijanje da su postojali slučajevi korupcije prilikom pojedinih postupaka privatizacije, na šta izvesni prigovori ukazuju“ Paušalno ocenjivanje (“neubedljivo decidirano odbijanje“), po jednom ovako značajnom pitanju bez navođenja ikakve argumentacije (“na šta izvesni prigovori ukazuju“) je u najmanju ruku neprimereno, a pre svega neodgovorno, naročito ako se ima u vidu da dolazi od institucije koja uživa poverenje u javnosti. To ovu instituciju obavezuje na odgovornost!

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

PRILOG 5.

IZVEŠTAJ SAVETA ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Savet za borbu protiv korupcije
Vlade Republike Srbije

Izveštaj o politici i procesu privatizacije

Savet za borbu protiv korupcije je postavio kao jedan od svojih zadataka da analizira politiku i proces privatizacije uzimajući u obzir brojne prigovore u kojima se izražava sumnja da se iza prekršaja u postupku privatizacije kriju mogućnosti korupcije. U tom cilju izvršili smo analizu postojećeg zakona o privatizaciji i obavili više razgovora sa institucijama koje se bave praćenjem procesa privatizacije, kao i analizu predstavki koje su upućene Savetu a u kojima predstavnici preduzeća/zaposlenih ukazuju na promašaje ili traže poništavanje kupoprodajnog ugovora. Obavili smo i razgovor sa Ministrom za privredu i privatizaciju Aleksandrom Vlahovićem, direktorom Agencije za privatizaciju Mirkom Cvetkovićem i njihovim saradnicima i proučili dokumentaciju koju smo tom prilikom dobili. O tome su iznete informacije u ovom izveštaju.

Analizom Zakona o privatizaciji («Službeni glasnik Republike Srbije», br. 38/2001 i 18/2003) može se konstatovati sledeće:

1. Privatizacija je potpuno izdvojena iz kompleksnog projekta svojinske transformacije i strategije socijalnog razvoja jer nije uklopljena u širi kontekst institucionalnih i ekonomskih reformi (o tome renomirani ekonomista Vladimir Gligorov kaže: "Jedan problem privatizacije je da se ona obavlja u neizgradjenom institucionalnom ambijentu...za privatizaciju u celini ne postoji korisna institucionalna struktura uključujući brojne stvari vezane za tržište kapitala" - intervju u "Danas" 27.11.2003).
2. Zakon o privatizaciji je suprotan odredbi u čl.56 Ustava Srbije (kojim se priznaju različiti oblici svojine: društveni, državni, privatni i zadružni), a neusklađen je i sa evropskim standardima, po kojima se prihvataju mešoviti oblici svojinskih odnosa, jer se u njemu pod svojinskom transformacijom podrazumeva isključivo pretvaranje društvene svojine u privatnu svojinu, ignorišući javni oblik svojine, kome je priznato pravo u razvijenim demokratskim društvima; stoga se favorizuje privatni vlasnik na račun javnih dobara kao i malih akcionara (što pokazuju primeri da se predvidja prodaja i strateški važnih dobara, kao i to da Konzorcijumi u koje su uključeni akcionari slabije prolaze na tenderu od pojedinačnih ili udruženih privatnih vlasnika).
3. Dovedena je u pitanje i demokratska koncepcija privatizacije: a/ potpuno je podvrgnuta ingerencijama Vlade umesto Parlamenta, što pokazuje položaj Agencije za privatizaciju, čijeg direktora imenuje Vlada i ta Agencija odgovara Vladi a manje Parlamentu, a isti je slučaj i sa imenovanjem Tenderske komisije u kojoj se javljaju i drugi članovi Vlade; drugim rečima, prevelika su diskreciona ovlašćenja

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Vlade, koja ograničavaju mogućnost kontrole od strane Parlamenta (postoji Odbor za privatizaciju Skupštine, ali se postavlja pitanje koliko je Skupština raspravljala o ovom problemu i da li je usvojila odluke koje je sprovodila Vlada); b/ stoga je nerealna odredba Zakona iz čl. 32, koja reguliše da učesnik na tenderu ima pravo prigovora na sprovedeni postupak, jer se može žaliti samo Agenciji za privatizaciju, odnosno Ministarstvu koje je i odobrilo taj postupak; c/ odsustvo javne kontrole od strane Skupštine akcionara i sindikata, što predstavlja kršenje čl. 16 Zakona kojim se predviđa da se inicijativa za privatizaciju dostavlja sindikatima, što se ne praktikuje uvek, kao i odobrenje odluka od strane akcionara, koji treba prema čl. 55 Zakona da potpišu ugovor o primeni oblika organizacije, što se takodje često izbegava; c/ netransparentnost u procesu odlučivanja o prioritetima ponudjača (sve je prepušteno konsultantskim firmama koje bira Ministarstvo za privatizaciju na preporuku Svetske banke), a ubrzani tok privatizacije otežava pregled i kontrolu.

4. U čl. 3 Zakona se određuje da predmet privatizacije ne mogu biti prirodna bogatstva i dobra od opšteg interesa, ali nije precizirano na šta se to odnosi, a u praksi su u postupku privatizacije i takva dobra kao što je pekarska industrija, mlekarnstvo, a predviđa se i privatizacija naftne industrije i elektroindustrije, ugljenokopa i sl.
5. Iako čl. 22 Zakona predviđa koji sve podaci o firmi koja je u postupku privatizacije moraju biti predstavljeni, često se izuzima imovina da bi se umanjila procena vrednosti firme, koja se zatim jeftino prodaje.
6. Čl. 64 predviđa kaznene mere za prekršaje u postupku privatizacije, ali ne i za neispunjenje ugovornih obaveza od strane kupca, niti za falsifikovanje ili selektivno predstavljanje informacija o firmi koja se privatizuje, čime se umanjuje njena vrednost.

Kakvi se problemi javljaju kao posledice tako koncipiranog i nedovoljno precizno formulisanog Zakona o privatizaciji?

- U prigovorima se ističe da o odlučivanju ko ispunjava uslove za učešće na tenderu postoje velika diskreciona prava konsultanata kada je u pitanju cena kapitala firme i uslovi plaćanja, što otvara mogućnost zloupotreba pomoću ustupaka favorizovanim ponudjačima (primer sa ponudama niske cene izaziva sumnju da se to čini da bi se dala prednost favorizovanom konkurentu);
- mogućnost dogovaranja između ponudjača koji se javljaju na tenderu (utvrđeno je 12 slučajeva koje je Agencija poništila, jer je bilo dogovaranja da bi se izbegla konkurencija);
- preko izbora savetnika mogu da se favorizuju ponudjači (u prigovorima se napominje da se dešava da je savetnik kupca istovremeno i savetnik Ministarstva), jer savetnici su ključni u odlučivanju koje su ponude prioritetne koje će se prihvatiti; konsultanti vrše procenu kapitala firme i mogu udesiti vreme kada će se vršiti procena (na primer, odlaganje da bi se u međuvremenu napravili dugovi, što smanjuje vrednost kapitala firme); dok pravni savetnici mogu primedbama na dostavljenu dokumentaciju isključiti nepoželjnog konkurenta sa tendera (prigovor u slučaju Beogradske pekarske industrije); treba uzeti u obzir i enormne naknade konsultantskim firmama;

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- zaštita prava manjinskih akcionara nije u potpunosti uređena zakonom i postavlja se pitanje da li Komisija za ovlašćenje hartija od vrednosti štiti interese akcionara ili državne interese;
- takodje nije precizirano kada se i kako odlučuje o stečaju (po proceduri kada je dug veći od kapitala firme) i kojim sudskim većima se daje stečajni predmet (postoje sumnje u mogućnost nameštanja, jer se jedan isti stečajni upravnik javlja u više slučajeva (nevedeni su primeri jednog stečajnog upravnika u 63 stečaja i drugog u 123), kao i koji se kriterijumi primenjuju za izbor stečajnog upravnika; u proceduri stečaja iznete su mnoge primedbe u javnosti, jer je stari zakon o stečaju loš i omogućuje mnoge zloupotrebe, a usvajanje novog zakona stalno se odlaže;
- Postavljeno je pitanje da li Agencija za privatizaciju prati i kontroliše ispunjenje preuzetih obaveza novih vlasnika, jer se dešava da se posle privatizacije imovina upropašćuje, privreda ne oživljava, a ima slučajeva i obustavljanja proizvodnje, ili preusmeravanje namene kupljenog preduzeća ili hotela u druge svrhe (što je po zakonu nedozvoljeno do 5 godina upotrebe), a u jednom broju slučajeva jedini efekat je otpuštanje viška radnika; ima i prigovora da se pri oceni konkurentnosti ponudjača selektivno procenjuju ponudjeni programi, ili se prioritet daje ponudjenoj ceni za kapital firme, iako se dešava da je ukupna ponuda konkurenta koji je drugostepeno ocenjen povoljnija u pogledu programa razvoja firme, te se na taj način može manipulirati u cilju favorizovanja određenog kupca (na primer, kod prodaje Kolubara Gasbeton prednost je data ponudjaču Xella Porenbeton zato što je njihova ponuda za kapital firme neznatno premašila ponudu ponudjača St Michael Enterprise, iako je ukupna ponuda sa celokupnim programom razvoja ovog drugog kupca bila duplo veća - sumnja se da je postojala povezanost Xelle i direktora Kolubare Gasbetona);
- postoje brojne pritužbe na nekompetentnost Trgovinskih sudova i mogućnosti zloupotrebe, odnosno korupcije (na primeru aukcije firme Agro seme iz Sremske Mitrovice, koju je kupio konzorcijum "Panonija", zaposleni smatraju da je umešan prljavi novac, jer su dva člana Konzorcijuma pod istragom i zato su tražili raskid ugovora, što je potvrdio Trgovinski sud u Sremskoj Mitrovici, ali je Viši Trgovinski sud poništio tu odluku);
- Ministarstva za finansije i za privatizaciju nemaju uvid u to koliko je nelegalno stečenog kapitala i "prljavog novca" angažovano prilikom kupoprodaje državnih firmi, navodno zato što bi to destimulisalo strane investitore, ne vodeći računa o negativnim političkim efektima obnove i jačanja predstavnika Miloševićeve nomenklature i mafijaškog biznisa (na primer, postoji sumnja da se radilo o "pranju novca" prilikom kupoprodaje u Erdeviku iz Šida, Ratkovu, Vetpromu i Zvezdi iz Sombora i Slobodi iz Novog Sada, te se postavlja pitanje šta je Agencija za privatizaciju u tom slučaju preduzela);
- problematični su slučajevi privatizacije kada novi vlasnik ne ispunjava ugovor o socijalnom programu, investicijama, saniranju zaostalih zarada i osiguranja viška zaposlenih (na primer, konstatovano je da u Crvenoj zvezdi, Somborgranitu i Vencu iz Sombora novi vlasnici ne ispunjavaju date obaveze, radnici su bez posla jer je proizvodnja obustavljena i na to su reagovala i opštinske vlasti ali Agencija za privatizaciju to nije uzela u obzir);

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

- postoje slučajevi falsifikovanja informacija da bi se omogućila prednost određenog kupca (na primer, Trgovinsko-ugostiteljska firma Transport iz Kragujevca, koju je kupio dotadašnji direktor Dragoljub Milovanović samo za 35000 evra, na osnovu falsifikovanih podataka o ukupnoj vrednosti imovine firme, koja je znatno iznad procene).

Na osnovu prijava dospelih u Savet za borbu protiv korupcije i analize drugih slučajeva iznećemo samo ilustrativne primere.

Preduzeće "Transport" iz Kragujevca (prijava sindikata pod br. 7554/2003)

Zbog prikazivanja netačnih podataka o preduzeću, koje je podneo direktor kao konkurent u kupoprodaji sindikat je podneo tužbu Trgovinskom sudu u Kragujevcu 8.9.2003.g. a zatim zbog nezakonitog usaglašavanja preduzeća sa zakonom o preduzećima od strane tog suda podneta je žalba Višem Trgovinskom sudu za izuzeće predsednika suda i sudija Trgovinskog suda u Kragujevcu 13.10.2003.g. Zbog netačnog predstavljanja podataka o preduzeću od strane direktora štrajkački odbor je 7.7.2003.g. uputio pretstavku Agenciji za privatizaciju, dostavivši sva potrebna dokumenta kojima se potvrđuju tvrdnje o falsifikovanju dokumentacije od strane direktora preduzeća, koji je na osnovu toga kupio preduzeće za 2,1 milion dinara, dok je procenjena vrednost bila 3 miliona evra. Agencija nije obavila kontrolu kapitala već je predlagala neka kompromisna rešenja. Sindikat navodi da direktor od objekata preduzeća koja daje u zakup ostvaruje mesečni prihod od 700.000 dinara, iz čega proizlazi da će tim prihodom otplatiti otkup za 3,5 meseci.

Preduzeće MPAD "15 septembar" iz Valjeva (pod br. 07 7617/2003)

Asocijacija slobodnih i samostalnih sindikata preduzeća (sa potpisom predsednika Dragana Kuzmanovića) je dostavila prijavu o zloupotrebama direktora Miloša Filipovića u postupku privatizacije, protiv kojeg je podneto više krivičnih prijava Opštinskom tužilaštvu u Valjevu, počev od 14.2.2003.g. zbog sumnje da je privatizacija tog preduzeća izvršena na nezakonit način, zbog čega je, smatra se, došlo do brojnih zloupotreba: 1/ zbog prikrivanja informacija (nije prikazana cela imovina već samo deo iako je kupljeno celo preduzeće), obavestavajući netačno javnost da su preduzeće kupili radnici, dok je, u stvari, direktor sa 7 lica, od kojih jedan nije nikada bio zaposlen u preduzeću, a funkcioner je u Vladi Srbije, tj. pomoćnik je Ministra za trgovinu i turizam (čime je došlo do sukoba interesa, utoliko pre, što je isti kao predsednik Upravnog odbora zaposlio u preduzeću sina kao menadžera), kome je prodato 35% akcija. Taj Konzorcijum je kupio većinu akcija pod povoljnim uslovima, ne ponudivši isto ostalim zaposlenima; 2/ preduzeće je od strane akcionarima nepoznate agencije procenjeno nešto više od milion evra, a prodato bagatelno po ceni od 227.000 evra; 3/ predstavnicima akcionara u Skupštini nije dostavljen ugovor o kupoprodaji i oni ga nisu potpisali iako je to zakonom predviđeno; 4/ formiran je Upravni odbor u kojem osim direktora i jednog većinskog vlasnika nema ni jednog predstavnika zaposlenih u preduzeću, a predsednik Upravnog odbora je funkcioner Ministarstva za trgovinu i turizam, Slobodan Djukić, u kojem je takodje još jedan funkcioner toga Ministarstva, Branislav Rakić; 5/ Konzorcijum koji je kupio preduzeće nije ispunio obavezu da do 13.11.2003 izvrši investiciju u iznosu od 13.260 miliona dinara; 6/ pored toga, Konzorcijum kupaca nije ispunio ni obavezu iz ugovora da neće otudjiti prodajni kapital u periodu od jedne godine, što nije poštovano jer je magacin u Lajkovcu pre toga roka oglašen za prodaju. 7/ Akcionari sumanjaju da je direktor prijavio samo deo imovine preduzeća da bi

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

neprijavljena imovina mogla kasnije da se rasprodaje i pre isteka ugovorenog roka i tako stekne protivpravna korist, jer je imovina samo prodatog magacina nešto manja od cene po kojoj je prodato celo preduzeće, a na listi neprijavljenih objekata ima čak i skupljih. Sumnja se da će prodajom tih objekata vlasnici pokrivati ugovorom preuzete obaveze otplate preduzeća i dokapitalizacije. Na dokumentovane pritužbe Opštinskom i Okružnom Tužilaštvu zaposleni nisu dobili nikakav odgovor., niti od Agencije za privatizaciju, kojoj su postavili sledeća pitanja: a/ da li je, kada i na koji način isplaćen depozit za učešće Konzorcijuma na aukciji; b/ kolika su dugovanja preduzeća s obzirom da se govori da ona nadmašuju cenu po kojoj je preduzeće prodato; c/ zahtev da se dobije kopija Ugovora o konzorcijumu, pošto radnici tvrde da takav ugovor nisu potpisali, niti su upoznati sa pogodnostima kupovanja akcija na pet godišnjih rata od kojih prva dospeva tek nakon prve godine poslovanja, što je iskoristila samo grupa od 7 članova Konzorcijuma.

Preduzeće DP EMS "Kijevo"/ Kamenolom Stražilovica (prijavu dostavio Bojanović Miodrag pod br. 5282/2003)

Zato što je nakon prve neuspele aukcije izvršena tajna aukcija o kojoj nisu bili obavešteni svi zaposleni. U prigovoru se navodi da ugovor ne sadrži sve informacije o zemljištu iako preduzeće ima 100 hektara gradjevinskog gradskog zemljišta, a kupac je iskoristio i prodaju zemlje koja se vodi kao imovina RS, od čega prodajom samo jednog hektara za placeve može povratiti ugovornu cenu od 900.000 evra.

Preduzeće PEKABETA (predstavka radnika akcionara pod br. 6670/2002)

Prijava se odnosi na prekrašaje u postupku privatizacije. Iznosi se da po kupovini akcija od strane "Delta" kompanije 2002.g. predsednik Delte Mišković štetno utiče na rad preduzeća i diktira uslove, uzimajući najbolje prodavnice PEKABETE da rade pod firmom "Delte", zatim magacine i poslovne prostore u centru grada, vršeći pritisak na zaposlene da napuste preduzeće da bi zaposlili svoje radnike, iako ta kompanija nije kupila svu imovinu preduzeća, jer su akcionari manje od 50% akcija, dok je manjinskih akcionara 4.200, na čiju štetu Delta posluje i dovodi do propadanja PEKABETE.

Poljoprivredno preduzeće iz Apatina "Jedinstvo" - iako jedno od najuspešnijih preduzeća u Vojvodini, prilikom kupoprodaje znatno je potcenjena vrednost firme, koja je prodana kupcu iz Madjarske za 5,1 milion evra plaćenih za kapital, 2,1 milion evra za investicije i 1,1 milion evra za socijalni program, dpk je vrednost društvenog kapitala firme 12 miliona evra, a procenjena vrednost je bila 1999.g. 21 milion dolara.

"Mitros" iz Sremske Mitrovice - prodat je Konzorcijumu "Krmivoprodukt i dr." u bescenje iako poseduje 3 klanice površine 13.162 met.kv. i druge objekte za proizvodnju, sve potrebne mašine za klanje, kao i 242.755 met.kv. zemljišta, a 2000.g. prihod firme je bio 986 miliona dinara, dok se društveni kapital procenjuje na 740 miliona dinara.

Beogradska pekarska industrija - Konzorcijum 450 zaposlenih u BPI, Kompanija St.Mihael Enterprise i Luka Bar dao je ponudu 3 puta veću od ostalih konkurenata (32 miliona evra), ali im je onemogućeno učešće na tenderu iako su rangovani kao prvi, jer je pravni savetnik više puta vraćao dokumenta kao neispravna dok nije istekao rok za konkurs (iako su ista dokumenta, kako se u priloženoj dokumentaciji navodi u drugom konkursu bila prihvaćena). Sumnja se da je postojala povezanost predsednika Tenderske komisije, ministra Slobodana

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Milosavljevića, i vlasnika drugoplasiranog Arexa, Nebojše Mišića, koji je favorizovan, a istovremeno je i savetnik pomenutog ministra (izjava predsednika sindikata BPI Momčila Selakovića). Na kraju je direktor Centra za tendere Katarina Tončić proglasila tender nevažećim, jer je Tenderska komisija odbila predlog finansijskog savetnika da se ponuda East Pointa proglasi za prvorazrednu, da bi se isključio pomenuti Konzorcijum kao prvoplasirani ponudjač.

"Jeln Do" - postoji izjava 2 člana Tenderske komisije (Miljka Radevića i Radovana Tanaskovića) da je na njih vršen pritisak da glasaju za drugoplasiranog konkurenta "Našice" iz Hrvatske, iako je prvoplasirani St.Michael Enterprise već bio potpisao ugovor o kupoprodaji. Takođe postoji dokument o tome da je član Tenderske komisije izjavila na lokalnoj televiziji da "Našice" treba da pobedi na tenderu i da će verovatno tako i biti. Dok je od prvorangiranog konkurenta nezakonito traženo da pred sudom, pod krivičnom odgovornošću, da izjavu da je sposoban kao kupac i pošto je to ovaj odbio sprečen je da potpiše ugovor. Na kraju je tender ipak poništen. Postoji obimna dokumentacija na osnovu zapisnika sa Tendera, koji su neki članovi Tenderske komisije dostavili prvorangiranom ponudjaču.

Radnici i kooperanti Mlekare iz Užica tvrde da to preduzeće, koje je dnevno preradjivalo više od 30 tona mleka, posle privatizacije je u kolapsu, zato što ih je novi vlasnik koji je kupio 70% akcija preduzeća za 21 milion dinara obmanuo i dao firmu pod hipoteku, iako nije platio ceo iznos i nije priložio garancije neophodne prilikom sklapanja ugovora, kao i da nije ispunio obavezu iz ugovora o investiranju u preduzeće 8 miliona dinara u prvih mesec dana. Ukazuje se na srodničku vezu direktora preduzeća Radivoja Bilića i novog vlasnika Branka Uzelca, koji je smanjio proizvodnju umesto obećanja prilikom sklapanja ugovora da će je povećati. Predsednik IO fabričkog sindikata saopštio je da će taj sindikat zatražiti od Agencije za privatizaciju poništenje kupoprodajnog ugovora.

Preduzeće "Seme" AD Beograd podnelo je zahtev (pod br. 07 7557/2003) da se preispita i poništi privatizacija 70% vrednosti kapitala, koja je održana 19.03.2003.g., jer procenom kapitala nije obuhvaćena ukupna imovina preduzeća i samim tim nije utvrđena adekvatna vrednost kapitala, budući da je procenjena imovina poslovnog prostora procenjena samo na oko 100 eura po kv.metru (prilog procena kapitala od CESMECON-a). U dostavi se navodi impozantna imovina i procena njene stvarne vrednosti. Pored toga, navodi se da je novi vlasnik uselio u 2 hale u Makišu BK Studio i deo Telekoma i promenio namenu preduzeća, te umesto dorade i pakovanja semenske robe bavi se drugom delatnošću, kao i da je zatvorio pogon za doradu i pakovanje semenskog povrća u magacinu u Zemunu i razrušio deo poslovnog prostora u Jagodini. Ukazuje se, dalje, da je novi vlasnik počinio značajne povrede Zakona o preduzeću i privatizaciji tako što je Skupštinu akcionara sazvao i održao suprotno čl. 250 st.4 Zakona o preduzećima i samovoljno postupio pri izboru organa Uprave, jer nije imao prisutnu većinu akcionara. Zbog svega toga akcionari su dopisom br. 2669 od 23.10.2003.g. podneli zahtev preduzeću radi uvida u dokumentaciju, što po zakonu imaju pravo, ali do danas nisu dobili odgovor, te zbog učinjene štete akcionarima zahtevaju da se preispitaju navedene činjenice i postupi po zakonu.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Izveštaj Centra za privatizaciju UGS "Nezavisnost"

Iz razgovora sa predstavnicima Centra za privatizaciju sindikata "Nezavisnost" predočeno nam je sledeće na osnovu izveštaja koje dobijaju od sindikata preduzeća u postupku privatizacije i sopstvenih analiza:

1. Zakon o privatizaciji je nepotpun i neprecizan i nije praćen dopunskim zakonima: zakon o poreklu kapitala koji se ulaže za kupovinu preduzeća, zakon o efikasnosti rada Trgovinskih sudova, zakon o porezu na dodatnu vrednost, zakon o Fondu za razvoj Srbije u koji se slivaju sredstva za privatizaciju.
2. Umesto odredbi precizno definisanih Zakonom, uredbama se uređuje prodaja kapitala javnim tenderima i aukcijom, metodologija za procenu vrednosti kapitala i imovine i drugi postupci važni za proces privatizacije.
3. U Zakonu nedostaje precizno određen sadržaj ugovora o prodaji, koji se, stoga, često sklapa na štetu zaposlenih i manjinskih akcionara; nisu definisane obaveze i odgovornosti potpisnika (Agencije za privatizaciju i kupca) prema preduzećima u slučaju nepoštovanja ugovora o prodaji; nije precizno definisano iz kojih sredstava će kupac investirati u preduzeće, da bi se izbeglo da upotrebi sredstva prodajom imovine preduzeća; nisu definisana prava manjinskih akcionara; nepotpuno su definisane kaznene odredbe u pogledu prekršaja od strane kupca; nisu predviđeni mehanizmi u okviru Agencije za privatizaciju u slučaju poništenja prodaje, već je to ostavljeno Trgovinskim sudovima, koji su neefikasni i odugovlačenjem postupka upropašćuju preduzeća; nije određen status preduzeća u slučaju raskida ugovora, što blokira upravljanje preduzećem; nisu predviđene odgovornosti Agencije u vezi sa poštovanjem obaveza kupaca.
4. Zakon o privatizaciji je donet izolovano izvan strategije privrednog razvoja i zakona o preduzećima, te nisu izgrađene adekvatne institucije za njegovo sprovođenje.
5. Predviđenom politikom privatizacije uništava se akcionarstvo - Skupštine se održavaju bez akcionara i njihovog udela u odlučivanju o uslovima prodaje preduzeća.
6. Nije obezbeđena partnerska pozicija sindikata jer Zakon o privatizaciji predviđa njihovo učešće samo u pokretanju inicijative za privatizaciju.
7. Stoga sindikat predlaže da se otvore svi sumnjivi slučajevi privatizacije i da se takvi ugovori ponište (prema nalazu same Agencije takvih je 10% slučajeva, a prema mišljenju sindikata i više).

Sindikalisti su ukazali i na brojne slučajeve kada novi vlasnik namiruje svoje obaveze prema ugovoru o prodaji, prodajući imovinu i poslovni prostor preduzeća, a ne iz svojih sredstava.

Iznet je i upečatljiv slučaj proizvodno-električarskog preduzeća "Rul" iz Leskovca, koji je kupio Slobodan Jovanović, vlasnik firme "Perper" koja se bavi sasvim drugom delatnošću (ćevabdžijskom). Vlasnik je uplatio samo vrednost kapitala ali sve druge obaveze nije izvršio, zbog čega su sindikat i štrajkački odbor pokrenuli spor u Trgovinskom sudu u Leskovcu tražeći poništenje prodaje, jer je kupac ušao u posed ali nije uradio ništa da obezbedi rad preduzeća i zaposleni nisu od decembra 2002 primili ni jednu zaradu, te su od

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

28 maja 2003 radnici u štrajku. Kupac se zatim izgubio te je pokrenut spor u Višem Trgovinskom sudu u Beogradu 27.11.2003, ali nema odgovora, a preduzeće propada.

Izveštaj Odbora za privatizaciju Narodne skupštine Republike Srbije

Iz razgovora sa predsednikom Odbora Dragišom Marinkovićem dobili smo sledeće informacije:

- Način na koji se kod nas sprovodi privatizacija najpravedniji je, jer će brzo dati rezultate u pogledu razvoja društva i jer je javnosti dostupna. Odbor razmatra jednom mesečno tok privatizacije i svim poslanicima je dostupna dokumentacija o tendenrskim i aukcijskim prodajama. Prateći kao organ Sukupštine tok privatizacije Odbor je do sada rešio sve inicijative koje su dolazile od poslanika (navodi slučaj Beogradske pekarske industrije, koji je rešen jer je prema anlizi Odbora sve uradjeno na tenderu kako treba, budući da je utvrđeno da firma St.Michael Enterprise ne postoji ovde i da se u Konzorcijumu sakrivala iza Luke Bar, te je od početka slučaj bio sumnjiv, i tender je poništen - uporediti ovo tumačenje sa prestavkom koja je izneta). Odbor je reagovao i u pogledu neefikasnosti sudova, čije odugovlačenje postupka često dovodi do propadanja preduzeća. Predsednik Odbora smatra da nedostaju neki zakoni kojima bi morao da se podupre proces privatizacije, na primer, zakon o zaštiti akcionara i manjinskog kapitala. Ali je ukazao i na neke probleme:
- Agencija za privatizaciju ne odgovara za podnetu dokumentaciju prilikom kupoprodaje pa je sve ostavljeno direktoru, zbog čega može da se desi skrivanje stvarnog stanja, ili lošeg ili da se vrednost preceni i prikriju gubici, kada je kupac ugrožen i on smatra da je to u većini slučaj; a ima slučajeva i da se prikriva imovina koju preduzeće poseduje izvan zemlje.
- Ima kupaca koji uopšte ne udju u firmu i ona propada. Odbor je naložio Agenciji za privatizaciju da formira komisije da to kontroliše. Smatra da su rešeni slučajevi kada kupac ne poštuje ugovor, tada Agencija raskida ugovor sa zadržavanjem uložениh sredstava.
- Nije rešen problem kredita od banke kada kupac kao garanciju kapitala daje firmu koju će da kupi. U takvim slučajevima ne može da se udje u bankarsku evidenciju, niti da se utiče na postupke bankara, ali je traženo da takve uslove ne prihvataju, a kod pravosudja je intervenisano da banke ne postanu vlasnici firme ako je kupac napusti.
- Ako novi vlasnik pre uplate od 45% kapitala, kada ima pravo da proda 10% imovine firme, to učini ranije ili u većem obimu, to je zakonski prekršaj; ali Odbor se nije bavio takvim slučajevima.
- Na pitanje: kako Agencija za privatizaciju prati da li kupci izvršavaju obaveze iz ugovora, predsednik kaže da Agencija određuje putem konkursa revizorske firme koje to prate. Problem je, međjutim, što se radi o privatnim consulting firmama na koje postoje brojni prigovori.
- Naglašava tragičnu sudbinu kupaca koji često zatiču potpuno propala preduzeća zbog netačno predočene dokumentacije.
- Odbor za privatizaciju nema uvida u distribuciji sredstava iz Fonda za razvoj.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Ima se utisak da predsednik Odbora za privatizaciju ne smatra da bi bile potrebne veće ingerencije Skupštine u pogledu kreiranja politike i implementacije privatizacije i da nema većih primedaba na dosadašnji postupak.

Izvod iz teksta Dušana Pavlovića, G17 Institut "Privatizacija u 2003 godini"

Skoro dve godine nakon donošenja Zakona o privatizaciji, privatizacija u Srbiji još ne daje predviđene rezultate. Privatna svojina još nije dominantna, suštinsko preuredjenje preduzeća nije započelo, tek treba da se vidi ima li promena u korporativnom upravljanju i koliko one utiču na performanse preduzeća, privreda se još uvek ne oporavlja. Na osnovu toga izneti su sledeći zaključci:

1. Privatizacija mora da bude deo sveobuhvatnog programa čiji je najvažniji deo privlačenje direktnih investicija koje stvaraju nova radna mesta.
2. Zakon o investicionim fondovima treba da omogući zaštitu malih akcionara, a manipulacije sa deonicama Apatinske pivare na Beogradskoj berzi pokazuje da su akcionari nezaštićeni, što potkopava verovanje da se akcionarstvo isplati.
3. Prebrza privatizacija može da stvori socijalne probleme koji mogu da imaju negativne efekte na tok reforme u načelu: brza privatizacija utiče na privredni rast na srednji rok, ali ona sa sobom u pravilu nosi gubitak radnog mesta na kraći rok.
4. Potrebno je stvaranje posebnog tela za kontrolu programa privatizacije, jer Agencija ne može sama sebe da kontroliše, međjutim, u praksi Agencija je dominantan faktor u kompletnom procesu.
5. Vlada Srbije je uspostavila nekoliko kriterijuma za tendersku prodaju preduzeća, ali to stvara probleme jer nepotrebno usložnjava poredjenje ponuda, a Tenderska komisija uživa diskreciono pravo da uredbama prilikom svake prodaje utvrđuje značaj svakog kriterijuma, što ne doprinosi transparentnosti procesa privatizacije.
6. Vlada bi trebalo da bude kooperativnija u saradnji sa sindikatima i jakim političkim strankama koje zagovaraju alternativne pristupe modelu privatizacije; sindikati bi mogli da pomognu ublažavanju socijalnih problema, a pored socijalnog Vlada mora da izgradi i politički konsensus u pogledu osnovnih ciljeva i procedure programa i izbegne isključivost u implementaciji privatizacionog programa.
7. Skupština Srbije nema zakonsku obavezu da raspravlja o izveštajima o procesu privatizacije, te od juna 2001 nije bilo ozbiljne rasprave o tome; ministar bi trebalo da bude obavezan da se obraća Parlamentu najmanje jednom u šest meseci i takve rasprave bi trebalo da budu javne.
8. Javnosti nije poznat način na koji Agencija za privatizaciju ponderiše kriterijume za prodaju preduzeća na tenderima; ona takodje ne objavljuje uvek ponude koje su odbijene, takodje je nemoguće dobiti kopiju regularnih mesečnih izveštaja koje Agencija priprema za ministarstvo, a teško je dobiti kopiju šestomesečnog izveštaja koji Ministarstvo za privatizaciju prosledjuje Skupštini Srbije. Mesečni i šestomesečni izveštaji bi trebalo da budu predstavljeni na konferenciji za štampu, dostupni preko interneta ili na lični azahtev, međjutim, iako je Agencija 2002.g. postavila svoj websajt, gore pomenute informacije, kao i pomenuti izveštaji, ne mogu se tu naći.

Da bismo uporedili iznete prigovore sa zvaničnim stavovima razgovarala sam sa Ministrom za privredu i privatizaciju Aleksandrom Vlahovićem, direktorom Agencije za privatizaciju

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Mirkom Cvetkovićem i njihovim saradnicima. Na osnovu tih razgovora može se reći da je jedan broj prigovora nastao ili kao rezultat nesporazuma o tome šta su čije ingerencije (Ministarstva, Agencije, Trgovinskih sudova, konsultantskih firmi), ili kao nepoznavanje procedure u postupku privatizacije, ali se stiče i utisak da je ostalo dosta otvorenih problema za koje nisu pronadjena odgovarajuća rešenja, što će biti u daljoj analizi prikazano.

Od 2001 godine privatizovano je 1000 preduzeća i to većina na aukcijskoj prodaji i 30 na tenderskoj, tj. privatizovano je 60-70 preduzeća mesečno, medju kojima je bilo 76% gubitaša (čime se opovrgava prigovor da su prodavana najbolja preduzeća). Od toga su u 25 preduzeća na aukcijskoj prodaji poništeni ugovori najčešće zbog toga što novi vlasnici nisu izvršavali ugovorne obaveze u postprivatizacijskom postupku, ili ponudjač nije mogao da pribavi garanciju od banke za ponudjeni kapital, dok na tenderskoj prodaji nema poništenih ugovora (smatra se zato što se tu radi o milionskim sumama i noivi vlasnici nisu spremni da rizikuju gubitak uloženog kapitala zbog neizvršavanja ugovornih obaveza). Primenjen je model privatizacije po kojem se prodaje do 70% akcija a 30% daje zaposlenima.

Koje su institucije angažovane u realizaciji procesa privatizacije? To su Ministarstvo za privredu i privatizaciju, Agencija za privatizaciju koja je formirana po zakonu o agenciji i sastoji se od 250 ljudi, a Vlada postavlja direktora i Upravni odbor kao i Tendersku komisiju. Prema definiciji Agencije to je "državna organizacija koja promovise, inicira, sprovodi i kontroliše postupak privatizacije", drugim rečima, ceo postupak privatizacije, uključujući i kontrolu, nalazi se u rukama Agencije, a u krajnjom liniji Vlade, kojoj Agencija dostavlja mesečne izveštaje i sve ugovore, koje Ministarstvo prosledjuje Skupštinskom Odboru za privatizaciju. Unutrašnju kontrolu rada Agencije sprovodi Tenderska komisija (koju takodje postavlja Ministarstvo). A za kontrolu investicionih obaveza kupac angažuje nezavisnog revizora, a to su po pravilu međunarodne revizorske kuće, koje su sposobne da garantuju rizik neispunjenja ugovora. U Agenciji se formiraju projekti čiji su rukovodioci zaduženi za grupe preduzeća koje kontrolišu posećujući obično šestomesečno preduzeća; ali postoje i interventne grupe koje reaguju na predstavke uz pomoć stručnih konsultanata koji pomažu da se provere informacije i tada Agencija ili upućuje opomenu datom preduzeću ili raskida ugovor. U svemu tome, uloga Parlamenta je, čini se, marginalizovana, budući da se do sada nije ozbiljnije raspravljalo o rezultatima i problemima privatizacije na skupštinskom zasedanju, već je uloga prepuštena Odboru za privatizaciju, koji jednom mesečno raspravlja o ugovorima. Što se tiče dokumentacije koju preduzeće dostavlja o vrednosti kapitala i imovine, Agencija to kontroliše preko službe verifikacije na osnovu izveštaja poreske uprave, Geodetskog zavoda, agencije za sanaciju banaka, zahtevajući da onaj ko daje informacije mora garantovati pod materijalnom i krivičnom odgovornošću da su informacije tačne (smatra se da je taj potpis dovoljan da se obezbedi od falsifikovanja informacija, što pomenuti slučajevi dovode u pitanje). Agencija nema ingerencije da se meša u primenu Zakona o radu, na osnovu kojeg se novi vlasnici ponašaju u pogledu prijavljivanja radnika ili njihovog otpuštanja, ali kontroliše kolektivne ugovore.

Prema dokumentaciji Ministarstva za privredu i privatizaciju vidi se da se najvažniji postupci u privatizaciji regulišu uredbama: uredba o prodaji kapitala i imovine javnom aukcijom/tenderom, uredba o metodologiji za procenu vrednosti kapitala i imovine, uredba o načinu izmirenja javnih prihoda subjekta koji se privatizuje, uredba o postupku i načinu restrukturiranja preduzeća.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

Jasno su definisane ugovorne obaveze novog vlasnika, ali je pitanje da li je kontrola njihovog izvršenja dovoljno efikasna u pogledu obeveze neotpuštanja radnika do određenog roka i isplate bonusa u određenom roku posle privatizacije, isplata otpremnina u slučaju otpuštanja radnika za čijim je radom prestala potreba, sprovođenje programa obuke, obaveza u pogledu kontinuiteta poslovanja po pravilu od dve godine u okviru date delatnosti preduzeća, u pogledu polaganja investicionih sredstava u predviđenom vremenskom periodu, kao i u pogledu otudjenja svojine u roku od 5 godina.

Kako su utrošena sredstva od privatizacije? Sva sredstva se uplaćuju na poseban račun budžeta Republike, a zatim dalje plasiraju i to: od 1.300 milijardi evra utrošeno je 200 miliona za finansiranje socijalnog programa ekonomskih i tehnoloških viškova u velikim sistemima (u 53 preduzeća), 250 miliona za finansiranje subvencija u privredi u slučaju onih preduzeća koja se ne mogu ostaviti delovanju tržišnih mehanizama (zbog rigoroznih kredita), koji se dele na osnovu programa za to zadužene komisije, 130 miliona je uplaćeno u Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, 5% za finansiranje lokalne samouprave, 65 miliona za restituciju, 50% prihoda se prosledjuje Vojvodini. Nije poznato da li je ovaj izveštaj odobrila Republička Skupština.

Na pitanje, u vezi sa najčešćim prigovorom, kakvi su efekti privatizacije za oživljavanje privrede dobili smo odgovor: Najveći broj preduzeća je privatizovan u 2003 godini i to uglavnom mala i srednja preduzeća koja su bila u vrlo lošem stanju, te postprivatizaciona rekonstrukcija zahteva duže vreme za oporavak i zato zasad nema efekata, što će se odraziti tek u 2004 godini, mada se ne uzima statistički u obzir da je u privatnom sektoru industrijska proizvodnja porasla za 6% i da u jednom broju preduzeća ima vrlo dobrih efekata (navodi se primer Ruma-"Gume" koja je pre privatizacije bila pod stečajem a danas radi punim kapacitetom; "Merime"- Kruševac koja je takodje povećala obim proizvodnje; "Sevel"- Sevojno danas ima dva puta veću proizvodnju i izvoz).

Na pitanje da li konsultantske firme imaju velika diskreciona prava i ko ih određuje rečeno je: uglavnom su birane strane konsultantske firme preko Svetske banke koje dobijaju donacije iz inostranstva. One nemaju velika dsiskreciona prava jer su pravila rigorozno određena (postoje koeficijenti koja uplata ima koliku važnost na osnovu čega se ponderiše učešće konkurenata u kupoprodaji, a medju kriterijumima su: da li potencijalni kupac ima obrt, da li se bavi tom proizvodnjom, a traže se i garancije banaka za ispunjenje ugovornih obaveza). Zbog toga se ne dešava da prodje slabija ponuda, što se potvrđuje na osnovu priložene liste Tenderske komisije o rangovanju ponudjača. A diskreciono pravo odluke ima Agencija.

Kada je reč o Tenderskoj komisiji rečeno je da je to organ nezavisan od Agencije i njoj nadređen jer donosi odluke o prihvatanju ponuda, a bira je Ministarstvo od 5 članova (predstavnik preduzeća, sindikata, lokalne samouprave, teritorijalne autonomije i jedan član koga delegira Vlada - u poslednje vreme izbegavalo se da to budu ministri). Proizilazi na osnovu sastava da većinu u Tenderskoj komisiji imaju članovi koji nisu izabrani od strane Ministarstva, te se smatra da zbog toga ne može biti pretežnog uticaja Vlade na njen rad. Ističe se da su zapisnici sa Tenderske komisije poznati svim članovima koji ih moraju potpisati, te da ne stoji izneti prigovor.

Na upozorenje da postoji veliki broj prigovora na rad Trgovinskih sudova saopšteno je da i Ministarstvo ima veklikih problema sa njima, ali da su oni u ingerenciji Skupštine koja ih osniva i postavlja sudije (Gospodin Cvetković misli da je potpredsednik Vlade Batić nadležan za postavljanje Kljajevića za predsednika Trgovinskog suda). Do 8 aprila 2003.g. Savezna vlada je imala ingerencije oko stečaja, a po postojećem zakonu o stečaju, stečajne

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

upravnike postavlja Trgovinski sud i Agencija za privatizaciju nema nikakve veze sa tim niti je u mogućnosti da utiče na promenu zakona o stečaju, tj. na usvajanje novog zakona. Kaže se da Trgovinski sudovi bez valjane argumentacije odbijaju predloge Agencije o poništenju ugovora o kupoprodaji i odlažu rešenja što dovodi do propadanja preduzeća. Na pitanje da li je poznat stvarni vlasnik koji je kupio društveno/državno preduzeće priložena je dokumentacija sa listom novih vlasnika sa imenom i prezimenom i adresom. Smatra se da sama činjenica da se po ugovoru ne može promeniti svojina u roku od 5 godina garantuje da se iza toga ne može kriti fiktivni vlasnik, jer bi potpisani snosio finansijski rizik o gubitku uloženog kapitala (odbijanje prigovora o umešanosti of-shor kompanija). Kada se sumnja u kupce koji imaju "putera na glavi" sve što može da učini Agencijaje je da obavesti Komisiju za "pranje novca" o imenima tih kupaca, koja treba da obezbedi nadzor nad upotrebom kapitala, jer ne postoje za njih utvrđene diskvalifikacije, te Agencija nema zakonsku osnovu da ih diskriminiše. Međutim, činjenica je da do sada postojeća Komisija nije funkcionisala sa rezultatima, iako je izražena mogućnost da su postojali takvi slučajevi. Prema tome, stvarna kontrola o optičaju "prljavog novca" i nelegalno stečenog bogatstva u procesu privatizacije nije obezbedjena, iako je Agencija u kontaktu i sa Agencijom za borbu protiv organizovanog kriminala, koja takodje nije izašla sa određenim rezultatima. Smatra se da su organi države -policija, sudovi za to odgovorni. U pogledu sprečavanja stvaranja novih monopola u privredi ističe se nedostatak zakona o antimonopolskoj regulativi, mada je napravljen jedan nacrt ali se ne primenjuje. Ipak, kaže se, u okviru procesa privatizacije nastojalo se da se izbegne stvaranje monopola na tenderskoj prodaji, dok se na aukcijskoj na to nije obraćala pažnja jer su u pitanju mala preduzeća. Predočen je podatak da je u 600 prodatih preduzeća 93% samo jedan kupac. Ali se kod velikih preduzeća insistiralo, i to je ostvareno, da ne može jedan kupac da kupi više firmi (na primer, cementare, duvanska industrija, šećerane, pivarska industrija). Ponudjač koji se javljao kao kupac u više prodaja bivao je eliminisan. Smatra se da su prigovori na primenjeni model privatizacije neosnovani i ističe mišljenje Svetske banke, MMF-a i Evropske investicione banke, prema kojima je to najbolje primenjena privatizacija u regionu. A na pitanje: u kojoj meri su te transnacionalne organizacije stvarno upoznate sa rezultatima procesa privatizacije u Srbiji, rečeno je da postoje konsultanti Svetske banke koji vrše kontrolu implementacije privatizacije. Postojanje velikog broja žalbi na sprovođenje postupka privatizacije objašnjava se time da se zaposleni često povode za obećanjima koja im daju drugi ponudjači u smislu boljih uslova prodaje i time se podiže tenzija, ali i da potiču iz nepoznavanja procedure privatizacije. Ministar Vlahović ističe da postoji Centar za saradnju sa sindikatima sa kojim je uspostavljen dobar kontakt i redovno raspravljaju o konkretnim slučajevima (videti primedbe UGS "Nezavisnost"). Ostalo je neubedljivo deciderano odbijanje da su postojali slučajevi korupcije prilikom pojedinih postupaka privatizacije, na šta izvesni prigovori ukazuju.

Iz navedene analize se može utvrditi da postoje mnoga nerešena pitanja u politici i u postupku priavtizacije, zbog kojih može doći i dolazi do zloupotreba i prekršaja:

1. Vlada donosi uredbe o postupku privatizacije sa zakonskom snagom i tim putem uredjuje posebne programe za neke firme, što je protivno zakonu i stvara uslove za volutarizam.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

2. Sredstva od privatizacije nisu dovoljno iskorišćena za podsticanje privrednog razvoja, jer su ulagana uglavnom za restrukturiranje gigantskih firmi i popunjavanje budžeta.
3. Nije utvrđeno da li se iza fiktivnog kupca sakrivaju i of-shor kompanije, niti Ministarstvo i Agencija imaju pregled da li je i koliko "prljavog novca" i nelegalno stečenog kapitala upotrebljeno za kupovinu društvenih firmi i da li dolazi do privredne rehabilitacije predstavnika bivšeg režima.
4. Nije definisano koja se preduzeća od opšteg nacionalnog značaja ne mogu privatizovati i koja moraju biti transformisana u javno dobro, odnosno koja se mogu dati u koncesiju.
5. Nije izvesno da li postoji sistemska kontrola koliko kupci ulažu u konkretna preduzeća u investicije, socijalne programe, za obezbedjenje egzistencije otpuštenih radnika i sl. (saopšten je samo opšti podatak da je za investicije ugovoreno 700 miliona evra, a iz Fonda za razvoj izdvojeno 25 miliona evra za kredite, pomoću kojih je otvoreno 70.000 novih radnih mesta).
6. Ne postoje objašnjenja za slučajeve kada se u prigovorima izriče sumnja da postoji nameštanje tendera, na osnovu čega se stvara utisak o nedovoljnoj spremnosti glavnih aktera privatizacije da preispitaju svoje postupke.
7. Ne vodi se računa o tome kada se vrši procena imovine firme koja se prodaje, a budući da tu procenu vrše konsultantske firme, one mogu u dogovoru sa favorizovanim kupcem odlagati procenu, da bi narasli dugovi preduzeća i snizili cenu prodaje.
8. Zakon o stečaju omogućuje malverzacije jer ne precizira: na osnovu kojih kriterijuma se određuju sudska veća kojima se daje stečajni predmet; po kojim merilima se vrši izbor stečajnih upravnika (slučaj da jedan stečajni upravnik vrši posao u mnogo stečajeva); dato je mnogo vlasti pojedincima, koji su previše plaćeni, bez kontrole Ministarstva i Agencije.
9. Nisu predviđene sankcije za prekršaje u procesu privatizacije za neizvršenje ugovornih obaveza od strane kupaca, niti za netačno predstavljanje informacija o vrednosti kapitala i imovine preduzeća.
10. Nije definisano kolika je ingerencija Ministarstva i Agencije u kontroli rada konsultantskih firmi koje imaju velika diskreciona prava u odlučivanju o proceni vrednosti kapitala firme koja se privatizuje i o rangiranju ponuda, što je čini se prepušteno isključivo Svetskoj banci.
11. Nisu definisani odnosi Agencije za privatizaciju i Trgovinskih sudova, koji arbitrarno procesuiraju pretstavke o prekršajima i neefikasnim radom dovode do propadanja preduzeća koja su ušla u postupak privatizacije.
12. Ministarstvo i Agencija za privatizaciju prelaze preko brojnih prigovora, iza kojih se krije sumnja o mogućnosti korupcije prilikom postupka privatizacije, bez pokazane spremnosti da ozbiljno preispitaju takve slučajeve.
13. Nisu zaštićena prava manjinskih akcionara jer su neprecizno određeni sadržaji ugovora o prodaji, što uslovljava da se često sklapaju ugovori na štetu zaposlenih, a nisu definisane ni obaveze i odgovornost potpisnika ugovora (Agencije za privatizaciju i kupaca).
14. Ne postoji uvid u sredstva koja kupac polaže kao garanciju za uzimanje kredita kod banke, te se dešava da podnosi kao garanciju samu firmu koju kupuje, a nije zakonski regulisan odnos organa za privatizaciju i banaka, da bi se to sprečilo.

Republika Srbija
Ministarstvo za privredu i privatizaciju

Aleksandar Vlahović
ministar

15. Ne postoji uvid o prekršajima kada kupci nezakonito prodaju imovinu preduzeća koje su kupili u rokovima koje zakon ne dozvoljava.

Na osnovu toga mogu se dati sledeće preporuke:

1. Preispitati sve slučajeve privatizacije u kojima postoji sumnja da je došlo do povrede zakona.
2. Osnažiti ulogu Narodne skupštine Republike Srbije tako što će Skupština i nadležna radna tela vršiti sistematsku kontrolu nad celokupnim procesom privatizacije; predlaže se da Skupština kvartalno razmatra izveštaj Vlade i o tome izvesti javnost.
3. Zakonskim kategoričkim normama regulisati rokove i postupak privatizacije da bi se otklonila mogućnost da se uredbama de facto suspenduje primena zakona
4. Da Vlada, u okviru svojih nadležnosti, podrži permanentan rad Komisije za nadzor nad Trgovinskim sudovima.
5. Predvideti mehanizme kontrole kapitala koji se koristi u kupoprodaji da bi se isključila mogućnost pranja novca i legalizovanja nelegalno stečenog kapitala i poništili takvi ugovori.
6. Zakonom nedvosmisleno definisati šta se smatra javnim dobrom u smislu Zakona o privatizaciji, kako bi se otklonile najjasnoće koje firme od javnog interesa mogu da budu privatizovane, odnosno koja dobra mogu biti predmet ugovora o koncesiji.
7. Zakonom definisati mehanizme kontrole od strane Ministarstva i Agencije za privatizaciju u pogledu odluka koje donose konsultantske firme, da bi se sprečile moguće zloupotrebe putem povezivanja istih sa unapred favorizovanim kupcem.
8. Ispitati slučajeve gde se kao kupci javljaju državni funkcioneri i sankcionisati postojeći sukob javnog i privatnog interesa.
9. Zakonom regulisati uticaj na nove vlasnike predviđanjem sankcija u slučaju neizvršavanja obaveza iz ugovora o kupoprodaji i predvideti obavezujuće norme za njihovo preduzetničko ponašanje u smislu unapređivanja privredne aktivnosti i poštovanja prava zaposlenih.
10. Da bi se obezbedilo što bolje funkcionisanje procesa privatizacije potrebno je da Vlada insistira na donošenju novih, odnosno na izmeni postojećih zakona, i to: zakon o porezu na dodatnu vrednost, zakon o povraćaju oduzete imovine, Antimonopolski zakon, Zakon o sprečavanju pranja novca, Zakon o koncesijama, Zakon o stečaju.
11. Da se odmah obustavi privatizacija sredstvima off-shore kompanija.

Izneta analiza ukazuje na to da bi se u interesu što celishodnije svojinske transformacije moralo kritički proceniti šta nedostaje u Zakonu o privatizaciji i šta je bilo neregularno u sprovedenim postupcima, na čije prisustvo ukazuju nepotpuno evidentirani slučajevi, ali i prigovori ekonomista, sociologa, političkih stranaka, sindikata, NVO-a i radnika u privatizovanim firmama.

Zagorka Golubović